

emek^{ve} insan

AYLIK DERGİ • SAYI: 1 • EKİM 2004 • FİYATI: 2.000.000 TL.

**DEVLETÇİLİK AŞILMADAN
ÖZGÜR BİR GELECEK
YARATILAMAZ!**

BİRDOZ LTD. ŞTİ. Adına
İmtiyaz Sahibi ve
Yazı İşleri Müdürü
Numan Işık

Hukuk Müşaviri
Av. **BARAN DOĞAN**

ADRES:
Atatürk Bulvarı
Ünlü İş Merkezi
B- Blok No: 74
Unkapanı / İSTANBUL

e-mail
emekinsan@yahoo.com

TEL/FAX
(0212) 621 22 38

BASKI
Berdan Matbaacılık

İçindekiler

→ EDITÖR.....	1
→ PERSPEKTİF	2
→ STATÜKO DEĞİL DEĞİŞİM MÜCADELESİ KAZANDI.....	7
→ PARADİGMAMIZ ÜZERİNE	11
→ İŞSİZLİK VE SENDİKALAR	14
→ OKULLAR AÇILIRKEN EĞİTİMİN HALİ.....	18
→ KÜRT DİLİ ÖZGÜRLEŞMEYE DOĞRU MU GİDİYOR.....	22
→ SORGULAMAK VE DEĞİŞTİRMEK.....	24
→ İTAAT ETTİM ÖLDÜRDÜM	28
→ GERÇEKLEŞEN HAYALET NANO TEKNOLOJİSİ.....	31
→ EMEK VE SERMAYE.....	35
→ ZAYİN Ü MİRİN.....	39
→ BATIR SOK XALE İSO	41
→ SİYAH ALANLAR.....	43
→ EMEK CEPHESİNDE DOST BİR YÜREK DURDU.....	45
→ KANDİLİ YAKIN.....	47
→ DUYURU.....	48

EDİTÖR

Emekten, barıştan, özgürlükten, eşitlik ve adaletten yana olan, tüm ezilen ve sömürülenlerin, kadınların, her meslekten emekçilerin kısacası insanım diyen herkesi ve her rengi sayfalarında buluşturmayı amaçlayan yayın çizgimizle okuyucularımıza merhaba diyoruz.

Emeğin özgürleşmesi yolunda çıkardığımız EMEK VE İNSAN dergisiyle çağımızın yükselen değeri olarak demokrasi mücadelesini emek mücadelesiyle bütünleştirmek, demokratik emek cephesinin yaratılmasında rol oynamak ve emeğin her tür sorununa demokrasi mücadelesiyle cevap olmayı hedefliyoruz. Demokratik bir toplumun yaratılması demokrasi bilincini edinmekten geçiyor. Demokrasi bilinci rönesans benzeri aydınlanma ve zihniyet devrimini yaratmakla gelişecektir. Emeğin demokratik mücadelesi de bu zihniyet devrimi üzerine şekillenecektir.

Bu anlamda EMEK VE İNSAN dergisiyiz. Emek cephesinde de bir rönesansı, aydınlanmayı ve zihniyet devrimini temel sorun gördüğümüzden, sayfalarımızı her meslekten emekçiye açarak sorunları birlikte tartışarak çözümleri de ortaklaşacaktır. Tarihi miras olarak aldığımız ve aynı gelenekten geldiğimiz Yurtsever Emekçilerin Kürtlerin ulusal ve demokratik mücadelesini sahiplenmeye devam edecek, demokrasi, barış, özgürlük, eşitlik ve adalet ilkelerinden taviz vermeyecektir.

Emekçilerin tarihsel ve güncel, küresel ve bölgesel, ulusal ve yerel her türlü sorununa gerek güncel gerekse de teorik yazılarla yanıt olmaya çalışacaktır. Açık ki böylesi kapsamlı amaç ve hedeflerin yine ilkeli yayın çizgisinin yaşam bulabilmesi Emekçilerçe EMEK VE İNSAN'ın sahiplenmesine bağlıdır. Sahiplenmenin en temel yolu yazılarla, araştırmalarla kısacası Emeği ilgilendiren her konuda yazımsal ürünleriyle dergiyi beslemektir.

Dergimizin bu ilk sayısında arkadaş yapısının istem ve taleplerine yanıt olmamış olabiliriz. Ancak gerek biçim gerekse de içerik ve konular hakkında her arkadaş eleştiri görüş ve önerileriyle bize ulaşırsa yapının istem ve talepleri doğrultusunda dergimizi yeniden ele alıp ihtiyaca göre yeniden düzenleyeceğiz.

Bütün okurlarımızın bu bilinçle EMEK VE İNSAN'a yaklaşacağını umut ediyor, dergimizi eğitim, örgütlenme, paylaşım mevzisi haline getireceklerine inanıyor ve bütün emekçi yapımızı emekçi ruhuyla selamlıyoruz.

EMEK VE
İNSAN

Devlet gibi düşünmek devleti YAŞATIR!

Çağımız bilimden tek-ten siyasete kadar ola-üstü ve hızlı değişim nüşüm ve gelişmelere hne oluyor. Siyasi alan- a sosyal demokrasi reel sosyalizm ve UKS'lerle rünü uzatan kapitalizm)'lerle birlikte kaos süre- e girmiştir. Reel sosya- zımın çözülmesiyle bir- likte beklenin aksine ka- os daha da derinleşir. Günümüzde küresel çapta bir alt üst oluş yaşıyor. Bu çok yön- lü ve hızlı alt-üst oluş genelde Ortadoğu özel- ürt gerçekliğinde kendi- a yakıcı hissettiriyor. atik ekolojik toplum şi- slenmiş yeni paradigma- da köklü bir zihniyet ye- rken, demokratik legal a ciddi örgütsel sorunlar yaşanmaktadır. Doğası gereği göbekten dev- lete bağlı olan de- mokratik emek ala- nında bu sorunlar da- ha da yakıcı tarzda

kendisini dayatmaktadır. Bu sorun- lar demokratik bir tarzla çözüme ka- vuşturulmadan ciddi bir atımda gerçekleşmeyecektir. Süreçle bağ- lantılı gelişmeler kadroda yarattığı ruhsal ve iradi kırılma, inanç zayıflan- ması, manevi-moral değerlerde aşın- ma, çizgiden uzaklaşma, özgürlük çizgisi yerine burjuva demokrasisine kayma, sol dogmatik çizgide ısrar, eski ile yeni arasında bocalama, ege- men güçlerden gelen çok güçlü sal- dırlar ve içte boy veren ihanet ve iş- birlikçilik dönemin örgütsel sorunla- rının kaynağı olmaktadır.

Özgürlük hareketi çıkışından beri büyük komplolar, sorunlar ve saldırı- ları boşa çıkararak doğru çizgide ısr- rar ederek kararlı ve inançlı bir tutum sergileyerek büyük özgürlük müca- delesini günümüze kadar getirmiştir.

Emekçi halkların büyük özgürlük yürüyüşleri, büyük emek davaları ta- rih boyunca büyük zorluklarla karşı- laşmıştır. Büyüklüklerinin özü; amaç- la bağlantılı olduğu kadar büyük be- dellere acılar ve fedakarlıklar pahasına zorlukları yenmeleriyle bağlantılıdır.

Egemenler bu büyük özgürlük yürüyüşlerinin önderlerine, onların özgürlük ve eşitlik öğretilerine karşı

her zaman karalama kampanyaları geliştirmişlerdir. Çoğu zaman düşüncelerinden dolayı onları ölümle cezalandırmış esarete mahkum etmişlerdir. Ortadoğu tarihi bunun örnekleriyle doludur. Nemrutlaşma ve firavunlaşmaya karşı her İbrahimleşme, her başkaldın, büyük kara çalmalara, en taşkın yalanlara, öntü alınmaz kin ve öfkelere maruz kalmıştır. Şairin deyimıyla "gece ne denli karanlıksa yıldızlar da o denli parlaktır" bu bir yönüyle karanlıkla aydınlığın, kölelikle özgürlüğün, haklıyla haksızın mücadelesidir. İbrahim putları kırarak ilk eylemini gerçekleştirdiğinde Nemrutun gazabına uğramış ve ateşe atılmakla cezalandırılmıştır. Musa firavunun amansız zulmüne uğramış, İsa boynuna asılan dikenli çelenkle golyat'ın tepesine yürüdükten sonra çarmıha gerilmiştir.

Ortadoğu da Firavunlaşmaya karşı İbrahimleşme geleneği Musa, İsa, Muhammed, Mazdek ve Mani ile sürüp günümüze kadar gelmiştir. Bunun en son halkası Kürt halk önderliğidir. Uluslar arası büyük komplo, önderliğin esareti, Kürt özgürlük hareketine çok yönlü saldırılar Nemrutlaşma ve Firavunlaşmanın İbrahim'i geleneğe karşı gelişmiş son büyük saldırı halkasıdır.

Öncelikle özünde bir emek hareketi olan Kürt Özgürlük Hareketinin ve bugün içinde geçtiği tarihsel süreci bu boyutu ile alıp değerlendirmek gerekiyor. Geçmiş doğru çözümlenmeden buna bağlı olarak geleceği doğru planlamak, kazan-

mak mümkün değildir. Geleceğe doğru yönelmek ve kaos aralığında doğru çıkış için yaşamın, anın ve gerçekliğin bir bütün içinde analiz edilmesi kavranıp bilince çıkarılması ve pratikleşmesi gerekiyor.

Bilindiği gibi Kürt özgürlük hareketi 1994-98 arasında kendisini tekrar etmiştir. Tekrar bir yönüyle tıkanmayı ifade eder. Tıkanma sadece yaşanan kimi sorunlardan dolayı değil sorunların kaynaklandığı sistemden dolayı meydana gelmiştir.

Tıkanan sistem, tıkanan örgüt, tıkanan çözüm ve tıkanan kadro anlamına geliyor. Kürt özgürlük hareketi dünya ve bölgedeki değişim ve dönüşümlere bağlı olarak kendisini yenilemediğinden, demokratik değişim ve dönüşümü gerçekleştirmediğinden sistem olarak tıkanıp ve tekrar pratiğini yaşadı.

Aslında tıkanan sistem reel sosyalizm gerçekleştiğinde tıkanan devletçi-katı bürokratik yapılanmaydı. Anti-demokratik, halktan kopuk, eski paradigmadaki ayak diretildiği için başarıya ulaşamadı. Başarı yeni paradigmayı pratikleştirme düzeyine bağlıdır. Çünkü eski paradigma tıkanmış, gelinen aşamada iflas etmiştir. Özünde iflas eden devletçi bürokratik sistemdir. Açık ki bu durum başta kadrolar olmak üzere tüm örgütsel yapılanmaya yansımıştır. Kadro yeni paradigmayla buluşma ve bütünleşme yerine, eski paradigmadaki ısrarcı olmuştur. Eskinin tarz ve yöntemiyle, alışkanlık ve kişilik eksiklikleriyle hareket edilmiştir.

Yeni paradigma pratikleşmediği için yapılan çalışmalar örgütlenilmemiş, faaliyetler üzerinde geri dar bir tartışma yürütülmüştür. Yeni paradigma çerçevesinde alınan Kongra Gel kararları yaşamlaşılınmamıştır. Dolayısıyla örgütlenmemiş bu pratikten kaynaklanan yapısal ve kurumsal sorunlar söz konusudur. Yeni sistem örgütlenilip pratikleştirilmediğinde kadroda ve kitlede umutsuzluk, karamsarlık yaratıyor. İrade kırılmasına yol açıyor. Sanki yeni paradigma sonuç vermiyormuş gibi hareket ediliyor. Oysa yeni paradigmanın sonuç verip vermemesi onun örgütlülük düzeyine, eylem çizgisinin pratikleştirilmesine bağlıdır. Temel eylem çizgisi halk serhıldanıdır. Şimdiye kadar serhıldan örgütlenmesi gerçekleştirilmemiştir. Bunun temel nedeni eski tarzın ayak diretmesidir. Eski sistemin devlet odaklığı mantığının çalışmalarında ve kadroda egemen olmasıdır. Başta Demokratik Emek Hareketi olmak üzere tüm kurumlar ve kadrolar geçmişin uzun süreli halk savaşı stratejine dayalı hizmet kurumlarıydı ve savaş stratejisinin yedeği konumuna sahiplerdi.

Oysa yeni paradigmaya göre, temel çözüm kurumları ve çözüm kadroları olmak zorunludur. Kadrolar da yıllarca bu hizmete dayalı kurumlar içinde şekillendikleri için tamamen bu zihniyet ile biçimlenmişlerdir. Zihniyet çözüm gücü olma değil, katkı-destek sunmaya dayalıdır.

Diğer taraftan kadrolar mevcut düzen içinde şekillenmişlerdir. Açık ki

devletçi bir zihniyet ve mantık egemendir.

Devletçilik ise iktidarcılıktır, hiyerarşidir, bürokrasidir. Bu da devlet odaklı bir tarzı ortaya çıkarıyor. Devlet gibi hareket etme her şeyi kendinde merkezileştirme, tekleşme küçük devletçikler kurma, kurumun bazında küçük despot kesilme, devlet odaklı düşünme, devlet odaklı örgütlenme devlet gibi kadrolaşma devlet gibi halka gitme egemen tarz olarak karşımıza çıkıyor. Oysa devletçi mantık, devletçi sistem, iflas eden bir sistemdir. Bundan etkilenen buna göre biçimlenen bir kadronun bir çalışanın tıkanacağı, tıkanmaya yol açacağı açıktır. Devlet halkın üstünde işleyen bir hiyerarşi ve kurumlaşmadır. Burada çözüm için devletçi mantığı aşmak, yeni paradigma temelinde demokratikleşmek, halkı karar gücü haline getirmek esastır.

Örgütlenmemiş faaliyetler üzerinde geliştirilen geri tartışmalar sonuç almaktan uzak olup, suni sahte sorunlara yol açmaktadır. Geri-tali sorunlar üzerinde didişme çekişme, dedikodu, birbiriyle uğraşma birbirini dıştalama, bitirici bir pratiki olarak ortaya çıkmaktadır. Kadroların, çalışanların gücünün, enerjinin, yeteneğinin önemli bir kısmı iç sorunlara harcanmaktadır. Bu da hareketi çalışmaları içe dönüktürüyor; aşırı içe dönükleşme esas amaçtan hedeften düşmeyi getiriyor, çizgiyi saptıyor, oligarşik güçlerle uğraşma, demokratikleştirme mücadelesini verme yerine birbiriyle uğraşma birbirini tüketme ön plana çıkıyor.

Bu aşırı içe dönükleşmeye bir de aşırı politikleşme, rant, kariyer kavgaları katılınca dönemin çıkmazını oluşturuyor, kafalar karışıyor, "Bu işi yürümez düzelmez" mantığıyla irade ve inanç kırılmasına umut zayıf-

lamasına yol açıyor, çözümsüzlük getiriyor. Bunun altında yatan temel neden önderlikten ve çizgiden kopuştur. Kopuş kendisiyle birlikte politikada etkisizliği, yönemsizliği tarzsızlığı ve savrulmayı doğuruyor. Çünkü siyasal doğru bir ideolojik donanım, somut gerçeklere, kendi özgücüne ve en önemli de doğru bir felsefeye dayanmadığı zaman daralıyor, etkisizleşmeye başlar.

Barış süreciyle birlikte, Kürt özgürlük hareketinde yaşananlar biraz bu yönlüdür önderlik çizgisine ve yeni paradigmanın yörüngesine girilmediği için somut sonuçlar da alınamıyor. Bu da beraberinde örgütsel alanda kırılmaya savrulmaya ve sonuçta krize yol açıyor. Bütün bunlara bağlı olarak manevi moral ve coşkusal değerlerde aşınma gelişiyor. Yoldaşlık ilişkilerde büyük bir daralma ve aşınma yaşanıyor, özellikle Demokrasi, özgürlük ve eşitlik adına sağ savrulma liberalize edilmiş sistem yozlaşmaya kırılmaya gerilemeye yol açmıştır. Sol dogmatik yaklaşım ise eski statükocu anlayışı dayattığından değişimin ve dönüşümün önünü tıkamış sağ tasviyeci çizgiye zemin hazırlamıştır.

Bütün bu kırılma ve dökülmelere bağlı olarak bir de 'hiçlik' olarak ifade edebileceğimiz 'nihilizm' gelişmiştir. Çözüm gücü olamayan kadro, bu inanç kırılması ve umutsuzluk ortamında öz güvenini yitirerek kendini yalnızlaştırmış, hiçleştirmiş kendisini güç olmaktan çıkarınca hiçleştirme, çizgiden uzaklaşma önderlikten kopuşu bireyselleşmeyi kendini yaşatmayı giderek uzaklaşmayı getirmiştir.

Bütün bu gelişmelerle paralel olarak bir de yoğun bir kafa karışıklığı yaşamaktadır. Kadrolarda kitlelerde yaşanan kafa karışıklığına bu sorunlar temel teşkil etmektedir.

Devlet gibi hareket etme her şeyi kendinde merkezileştirme, tekleşme küçük devletçikler kurma, kurumun bazında küçük despot kesilme, devlet odaklı düşünme, devlet odaklı örgütlenme devlet gibi kadrolaşma devlet gibi halka gitme egemen tarz olarak karşımıza çıkıyor

Ancak kafa karışıklığının daha değişik nedenleri de bulunmaktadır.

Kafa karışıklığı olay ve olguları, gelişmeleri yeni paradigma felsefesiyle ele almama, kavramama, bilince çıkarmama, özümsememe, netleşmeme, kararlaşmama ve ikircikli ruh hali, davranış ve düşünmüş biçimidir. Doğru ile yanlış arasında bocalama ve kararsızlık durumudur. Kararsızlık kendisiyle birlikte amaca kilitlenmemeyi, sorunların üzerine gitmemeyi ve doğrularda ısrar etmemeyi doğurmaktadır.

Bugün genel anlamda kadrolarda kitlelerde bir kafa karışıklığı yaşanmaktadır. "Acaba neden niçin"lerle başlayan bir dizi soru kafalarda gelişmektedir. Kuşkusuz durup dururken bu kafa karışıklığı ortaya çıkmadı. Bu içinde geçtiğimiz süreçle, yeni paradigmayla, dünya, bölge ve ülkedeki gelişmelerle, demokratik değişim ve dönüşümün diyalektiğiyle bağlantılıdır.

Her şeyden önce yeni paradigmayı bir bütünlük içinde özümseyemedik, kavrayamadık ve kişiliğimize yediremedik. Yeni paradigmayı sadece ideolojik, teorik düzeyde ele almak ve öğrenmek yetmiyor. Kuşkusuz teorik düzeyde öğrenmek, bilince çıkarmak için ilk adımdır. Ancak esas olan onu devrimci yaşamın bir kılavuzu olarak özümsemek ve ele almaktır. önemli olan yeni paradigmanın öngördüğü çizgiyle bütünlük ve bir kültür haline dönüştürmektedir.

Yeni paradigmaya göre bir yaşam biçimi olmadığı sürece doğru

Bundan dolayı da
her şeyden önce
zibniyet devriminde
ısrarlı kararlı
olmak, çözümde
ısrar demektir

bir bütünlükte olmaz.

Bir yandan yeni paradigmayı yaşamaştırmanın, pratikleştirmenin çelişkisi yaşanırken diğer yandan eski paradigmadan kapamıyoruz.

Kadrolar ve çalışanlar yıllarca eski paradigmaya, savaş stratejisine göre biçimlendiler. Eskinin kültürü, alışkanlıkları, çalışma tarzı, düşünüş ve sorunları ele alma biçimi yaşamın her alanında kendini gösteriyor. Eskiden kopmamak yeniyile bütünlükte bir çelişki ve çatışma olarak ortaya çıkıyor. Eski paradigmadan kopmamak yenisi ile buluşmamak bir geçiş boşluğu yaratıyor. Bu bir yönüyle kaos aralığıdır. Bu da eski paradigmadan yenisine geçiş sorunlarını ortaya çıkartıyor.

Bununla birlikte önderliğin şahsında yeni paradigmaya çok yönlü saldırılar söz konusudur. ABD ve uzantılarının geliştirdiği karalama kampanyasına paralel olarak sol adını alan saldırılar söz konusudur.

Bu çok yönlü saldırılara karşı ciddi bir politik, ideolojik karşı koyuş geliştirilemiyor. Bu saldırılar ideolojik politik olarak başa çıkarılmadığı için

kafa karışıklığına neden oluyor.

En önemlisi de yeni paradigma güçlü bir uygulama düzeyine kavuşturulamadığından her şeyi kuşkuyla karşılama söz konusudur. Kadro ve kitle sorunlarına gelişmelere "acaba"larla yaklaşıyor. "Acaba"yla yaklaşım, kendisiyle birlikte netsizliği, ikircikliği, muğlaklığı geliştiriyor. Bundan dolayı nedenini, niçinini bilmeden, sonuçlarını hesaplamadan her şey her kese muhalefet ediliyor. Tipik bir muhalefet hastalığı geliyor.

Bir de bütün bunlara özgürlük hareketinde ortaya çıkan sağ ve sol çizgi, kafa karışıklığını daha da derinleştirmiştir. Sağ tasfiyeci çizginin ABD'ye ve ilkel milliyetçi güçlere sığınarak yarattığı büyük tahribatlar buna eklenince ruhsal daralma, inanç ve irade kırılması, manevi değerlerde aşınma, çizgiden uzaklaşma derinleşmiştir.

Bütün bunlara bağlı olarak çözümü nerede aramalıyız? Nasıl çözüm gücü haline gelebiliriz?

Tıkanan sistem, tıkanan örgüt tıkanan çalışma ve kadro demektir. Çözüm ve çıkış noktası da burada aranmalıdır. Eskinin devletçi, iktidarcı, şiddete dayalı paradigmasını aşmak, ekolojik demokratik toplum paradigmasına göre yeniden yapılanmak dönemin temel görevidir. İşçi, işsiz, kamu çalışanı ve halkın tüm kesimlerini üçüncü alan esprisi ve sivilizasyon temelinde örgütlendirip yapılandırdığımız oranda eskiyi aşabiliriz.

Devlet, iktidar ve şiddete endeksli parti ve buna dayalı çalışma tarzı,

üslup, kimlik şekillenmesi, kutsanan UKS'ler demokratik değişim-dönüşüm önündeki zihniyet barikatlarıdır.

Bundan dolayı da her şeyden önce zihniyet devriminde ısrarlı kararlı olmak, çözümde ısrar demektir.

Kafalar değişmeden, zihniyet değişmeden temel bir değişim ve dönüşüm sağlanamaz. Zihniyet değişmesi Sümer Rahip devletinden günümüze dek sürüp gelen kafa yapımızın değişmesi olay ve olgulara bakış açımızın en önemlisi de sınıfçı toplum paradigmasına göre ele alış biçiminin aşılmasıdır.

Bunun aşılması, bilimsel eleştiri-özeleştiriyle bağlantılıdır. Devletçi-savaş paradigmasına, tasfiyeci sağ çizgiye malzeme olan yanlarımızı açığa çıkarmak, bilimsel yöntemlerle ayrıştırmak, tüm geriliklerimizi sosyal cesaretle mahkum etmek için özünü oluşturmaktadır. Özgürlük hareketi bir eleştiri özeleştiri hareketi olarak gelişmiş ve büyümüştür. Bu bilimsel yöntemle de nihai çözüme ulaşılabilecektir. Bunda ısrarlı olmak, eleştir-özeleştiri yapıpıcı-bütünleştirici ayağa kaldırıcı tarzda kullanmak demokratik çözümde ısrarlı olmaktır.

Bütün bu savrulmanın, kafa karışıklığının, geriliklerin önüne eleştiri-özeleştiriyle geçebiliriz.

Çözüm için önderliğe halka ve tarihe karşı derin sorumluluk bilinci ve bu bilince dayalı vicdan devrimi olmalıdır. Vicdan özünde insanın kendi ruhunu sorgulanması kendi

kendini ele alıp değerlendirmesidir. Halkın büyük özgürlük özlemi ve değerleri karşısında bireyin kendi kendini çözümleme, sorgulama yöntemidir. Unutmamak gerek ki, vicdanın kirlendiği yerde geriye temiz hiç bir şey kalmaz. Devrimci bir vicdan muhasebesiyle komple bir demokratik değişim ve dönüşümü komple bir demokratik kişiliği esas alıp netleşmek, kararlaşmak, birlik ruhunu, kazanmak başan inancını tüm halka taşımaktır. inancımızı ve kazanma ruhumuzu özgürlük hareketinin otuz yıllık pratiğinde, en zor koşullarda yeniden diriliş fel-sefesinde alacağız. Halkın sonsuz öz-verisinde büyük kararlılık ve azminden alacağız. Unutmamak gerekir ki, özgürlük hareketi 12 Eylül gibi bir süreci atlatmış, bu mücadeleyi sıfır noktasından bu günlere getirmiştir. Dönem katı konuşma yerine, yetkin bir uygulama düzeyini, etkin bir pratikliği öngörüyor.

Halkımıza karşı duyduğumuz derin sorumluluk bilinciyle ortamı zehirleyen, kafa karışıklığına yol açan her türden ve her renkten dar, geriye çekici, didişmeci, bireyci, tali konularla uğraştırıcı, dedikoducu, ben merkezci, birbirini beğenmeyen, boşa çıkartan pratiği aşarak; emeğe, kazanmaya başarıya, çalışmaya kilitlenmiş, demokratik, paylaşımcı, kolektif çalışma tarzını esas almaktadır. Açık ki, birbiriyle uğraşma, didişme, karşıya alma, bireye örgüte mücadeleye kazandırmıyor. Çalışma arkadaşlığını sevgi ve say-

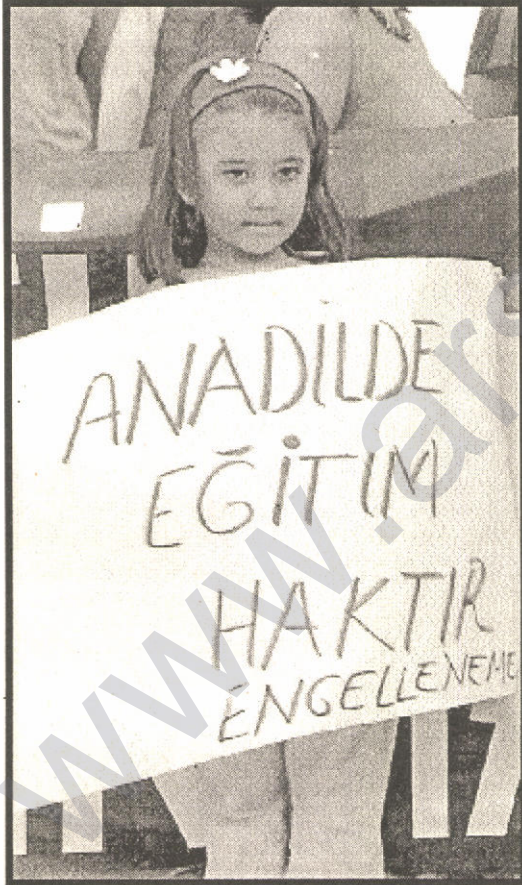
gıyı aşındırıyor. Amaçtan, hedeften düşmeyi getiriyor. bu geriliklere son vermek her şeyden önce emeğimize sahiplenmenin demokratikleşmenin irade ve inanç sahibi olmanın bir gereğidir.

Süreç bu yönüyle demokratikleşmeyi öngörüyor. İktidara endekslenmiş, katı-bürokratik merkeziyetçiliği aşmak, kitlenin-yapının karar gücü haline getirilmesini sağlamak, demokratik, eşit, özgür ilişkileri yaratmak, bilimsel tartışma yöntemini esas almak, demokratik katılımcı mücadele çizgisiyle bütünleşmeyi getirecektir.

Kaos aralığına endekslenmiş hızlı ve sıçramalı zaman dilimini yaşıyoruz. Geleceğe güvence olması açısından, yaşanan anın doğru kavranılması ve pratikleştirilmesi gerekir. Çünkü kaos aralığında çıkış ve yeni yörüngeyi bu karışık ortamda güçlerin karşılıklı mücadelesi belirleyecektir.

Hareket noktamız, savunmalar ve görüş notları olmalıdır. Netleşmek, kararlaşmak, çizgiyle bütünleşmek için yeni paradigmayla bütünleşmeliyiz. Demokratik atılımı gerçekleştirmek için gücümüzü halkımızdan ve şehitlerimizden alacağız. Burada temel görev ve sorumluluk kadrolara düşüyor. Kadrolar mücadele çizgisinde, demokratik katılımcı anlayışıyla hareket ettiği oranda başarı ve kazanma gelişecektir. Demokratikleşmede, Demokratik Çizgide İsrar, Çözümde ısrardır.

Statüko Değil DEĞİŞİM MÜCADELESİ KAZANDI

EMİRALİ ŞİMŞEK

Türkiye'de demokratikleşmeye direnen ve bu direniş üzerinden çıkar sağlamaya çalışan statükocu güç odaklarının varlığı ve ülke gündemi üzerindeki etkileri, geçtiğimiz süreçte kendisini bir kez daha göstermiştir. Eğitim Sen'e karşı açılan kapatma davası bu gerçeğin en açık ifadesidir. Baştan sona bir hukuk komedisi olarak gelişen dava süreci, üstelik kapatma davasının Genelkurmayın uyarısı üzerine açılması, değiştiği iddia edilen mevcut zihniyetin etkisini yitirmediğini göstermiştir.

Eğitim Sen'in tüzüğünde "anadilde öğrenim" ibaresini bulan ve milliyetçi-şoven bir refleks ile kapatma davası açılmasını isteyen anlayışın, daha önce siyasi partilere de benzer tarzda yaklaştığı ve kapatılmalarına neden olduğu bilinmektedir. Yani sorun, belki bu davadan ötürü kamuoyuna Eğitim Sen'in sorunu gibi yansısı da, aslında tüm Türkiye'nin sorunu olarak, bir demokratikleşme sorunu olarak ortaya çıkmıştır. Eğitim Sen'e açılan kapatma davası ile aslında, "anadilde eğitim hakkını talep etme!" denmiştir. Kısacası "yalnızca ücret sendikacılığıyla yetin, demokrasi ve özgürlük mücadele-

sinden, Kürt sorunu, barış gibi kavramlardan uzak dur, yoksa kapatırız!" denilerek yüz binlerce eğitim emekçisine bir anlamda gözdağı verilmek istenmiştir. Ancak Eğitim Sen, "anadilde öğrenim hakkını" savunmaktan geri durmamış, birileri istedi diye tüzük değişikliğine gitmeyi kabul etmemiş; kitlesinin taleplerini savunan, devletten bağımsız, demokratik bir sınıf örgütü olma sorumluluğundan ve kimliğinden taviz vermemiştir.

Kapatma Davasının Nedeni ve Amacı

Sendikal hak ve özgürlükler mücadelesinde, demokrasi mücadelesinde önemli bir mücadele odağı olan Eğitim Sen'e karşı yürütülen sindirme politikalarına, geçtiğimiz Haziran ayında bir yenisi daha eklenmiş, Çalışma Bakanlığı'na, Genelkurmay Başkanlığı adına gönderilen bir yazı ile, Eğitim Sen aleyhine dava açılması istenmiştir. Çalışma Bakanlığı'nın "durumdan vazife çıkararak" Ankara Valiliği'ne başvurması ve Valiliğin suç duyurusu üzerine, Ankara Cumhuriyet Başsavcısı tarafından Eğitim Sen aleyhine, "kapatma istemli" dava açılmıştır.

Kapatma davası sürecine bakıldığında, mevcut statükonun devamından yana olanlarla demokratik değişimi savunanlar arasındaki mücadelenin bir yansıması şeklinde geliştiği görülebilir. Statükoyla mücadele ettiğini ileri süren hükümetin demokrasi anlayışındaki çarpık yaklaşım bir kez daha ortaya çıkmıştır. AKP Hükümeti'nin Eğitim Sen'e karşı açılan kapatma davası karşısında sessiz kalması, sendikamıza karşı başlatılan sindirme operasyonundan Hükümetin hiçbir rahatsızlık duymadığını göstermiştir. Üstelik görevi olmadığı halde Genelkurmay uyarısının Çalışma Bakanlığı tarafından "emir te-

lakki edilerek" kabul edilmesi ve Ankara Başsavcılığı'na dava açması için başvurulmuş olması, kapatma davasında Hükümetin de payı olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Eğitim Sen'in, kapatılması için açılan dava, her ne kadar "anadilde öğrenim" gerekçe gösterilerek açılmışsa da, buradaki esas amacın, eğitim emekçilerinin örgütlü yapısını dağıtmak, Eğitim Sen'i iç tartışmalarla yıpratarak, marjinalleştirmek olduğu kısa sürede ortaya çıkmıştır. Üstelik açılan dava ile, sadece Eğitim Sen değil, KESK de kuşatılmak, yıpratılmak istenmiştir. Kürt sorunu üzerinden yaratılmak istenen bir iç tartışma ile sendika üyeleri etkilenmeye çalışılmıştır. Bu anlamda kapatma davasını gündeminde önemli olan nokta, davanın hukuksal nedeni değil, ulaşılmak istenen siyasal amaçlar olmuştur.

Çünkü Türkiye, imzaladığı uluslararası sözleşmeler ve son dönemde çıkarılan kanunlar ve yönetmelikler ile "anadil öğrenimini" resmen kabul etmiştir. Tüzük ilkeleri devletin resmi organları tarafından onaylanan Eğitim Sen hakkında, hem de Genelkurmay Başkanlığı'nın isteği üzerine yeniden kapatma davasının açılması davanın hukuki olmaktan çok, siyasi olduğunu ortaya açıkça göstermiştir.

Demokratikleşme mücadelesinin yanı sıra, neo-

liberal politikalara karşı yürütülen emek eksenli mücadele statükocuları rahatsız etmiş, mücadeleciler kimliğimiz bizleri hedef durumuna getirmiştir. Eğitim Sen'in eğitim alanında savunduğu ilkeler, geliştirmeye çalıştığı değerler ve kamuoyu nezdinde yarattığı etki kırılmak istenmiştir. Başka bir ifade ile kapatma davası, aynı zamanda mücadelemizi ve örgütlülüğümüzü etkisizleştirme, iç tartışmalar yaratarak sendikamızı ve mücadelemizi zayıflatmayı amaçlamıştır.

Demokratikleşme Süreci Açısından Davanın Önemi

Türkiye, özellikle son dönemde devletin resmi organları tarafından da kabul edildiği gibi, farklı kültür, kimlik ve dillere sahip yurttaşların yaşadığı bir ülkedir. Eğitim Sen, anadilde öğrenim hakkını, öncelikle temel insan hak ve özgürlüklerinden birisi olduğu için, savunmuştur. Anadilde öğrenim hakkının eğitim ve dil biliminin, demokratik-bilimsel eğitim anlayışının en temel ilkelerinden birisi olduğuna inanmış ve "sovenizm rüzgarları"nın estirildiği dönemlerde dahi bu hakkı savunmaktan geri durmamıştır.

Yakın geçmişte, "AB'ye uyum süreci" çerçevesinde yapılan yasal düzenlemeler, devletin resmi kanalı TRT'de başlayan farklı dil ve lehçelerdeki programlar, açılan Kürtçe dil kursları ve bu uygulamalar eşliğinde yükselen demokratikleşme söylemleri arasında, Eğitim Sen'e karşı "anadilde öğrenimi savunduğu" için kapatma davası açılması son derece anlamlıdır. Eğitim Sen'e açılan kapatma davası, Türkiye'de estirilmeye çalışılan demokratikleşme rüzgarları, açılan demokrasi paketlerinin koskoca bir yalandan ibaret olduğunu göstermiştir. Yapılan yasal düzenlemeler ve bu düzenlemeler eşliğinde estirilen "demokrasi" ve "çağdaşlık" rüzgarları, yıllardır Türkiye'nin başını ağrıtan anti-demokratik uygulamaların ortadan kaldırılmasına yetmemiştir. Eğitim Sen'in kapatılmasını isteyenlerin asıl hedefi, baskılara karşı demokrasiyi, savaşlara karşı barışı, yasaklara karşı özgürlüğü savunan bir mücadele odağını susturmaktır. Esas rahatsızlık noktası burasıdır. Tıpkı geçmişte olduğu gibi statükonun, baskının, şiddetin egemen olduğu Türkiye'yi özleyenler, 12 Eylül zihniyetini tüm ülkeye egemen kılmaya çalışanlar Eğitim Sen'in kapatılmasını istemiş, ancak bu isteklerinde başarılı olamamışlardır. Mahkemede Eğitim Sen değil, Türkiye'de egemen olan statükocu anlayış yargılanmıştır ve mahkum olmuştur. Bu anlamda kapatma davasının mahkeme tarafından

■ ■ ■ ■ Eğitim Sen'in kapatılmasını isteyenlerin asıl hedefi, baskılara karşı demokrasiyi, savaşlara karşı barışı, yasaklara karşı özgürlüğü savunan bir mücadele odağını susturmaktır. Esas rahatsızlık noktası burasıdır. ■ ■ ■ ■

reddedilmesi, demokratikleşme açısından da son derece önemli bir kazanım olarak değerlendirilmelidir. Mahkemenin çıkan sonuç, Eğitim Sen'i kapatmak isteyen güç odaklarının değil, bizlerin haklı olduğunu ortaya koymaktadır. Mahkeme sonucu, örgüt içi tartışmalara da ışık tutacak niteliktedir. Dava sürecinde, son derece sınırlı sayıda da olsa, tüzük değişikliği istemleri olmuş, tüzük değiştirilmez ise Eğitim Sen'in kapatılacağı üzerinden çeşitli tartışmalar yapılmak istenmiştir. Ancak bu isteklerin Eği-

tim Sen üyelerinin konuya bakışı ve örgütsel duruşu üzerinde önemli sayılabilecek bir etkisi olmamıştır. Mahkeme sonucu ile anadilde öğrenim hakkını savunmanın suç olmadığına bir kez daha resmen kabul edilmesi olması, bir tabunun daha yıkılmasını sağlamış, demokratikleşme sürecine önemli bir katkı sağlamıştır.

Eğitim Sen'e açılan dava, sadece ülkemizde değil, uluslararası kamuoyunda da büyük yankı uyandırmıştır. 162 ülkeden 319 üye örgütü ve 26 milyon üyesi bulunan Eğitim Enternasyonal'i'nin 4. Dünya Kongresi'ne Japonya'dan Kanada'ya, ABD'den Güney Afrika Cumhuriyeti'ne dek uzanan geniş bir coğrafyadan

yaklaşık 1500 delege katılmıştır. Eğitim Sen olarak Kongre'ye sendikamıza açılan kapatma davasının kınanmasını, üye örgütlerin durumu kendi hükümetlerine bildirmelerini ve 15 Eylül 2004 tarihinde Ankara'da gerçekleştirilecek duruşmaya üye örgütlerin temsilcileri ile Eğitim Enternasyonal Yönetim Kurulu üyelerinin de katılımını talep eden bir önerge sunmuş ve söz konusu önerge oybirliği ile kabul edilmiştir. Eğitim Enternasyonal üyesi eğitim sendikaları Eğitim Sen'i sahiplenerek, ülkelerinde yarattıkları kamuoyu ile birlikte Cumhurbaşkanı, Başbakan ve Adalet Bakanlığı'na protesto faksları çekilmiş, kendi hükümetlerini de uyararak kapatma davası hakkında uluslararası gündem oluşturulmaya çalışılmıştır. Uluslararası demokratik kamuoyunun davaya yaklaşımındaki du-

yarlılığı ve etkin tutum alması, dava sürecini olumlu etkilemiştir. Bu anlamda, ulusal ve uluslararası alanda yakalanan birliktelik, enternasyonal dayanışmanın ne kadar önemli olduğunu bir kez daha göstermiştir.

Eğitim Sen üyelerinin ve demokratik kamuoyunun bir bütün olarak Eğitim Sen'i ve "anadilde öğrenim hakkını" sahiplenmesi, Türkiye'nin içinde bulunduğu siyasi konjoktür de dikkate alındığında, davanın reddedileceği noktasındaki beklentimizi haklı çıkarmıştır. Ortaya çıkan sonuç, hiç kuşkusuz demokratikleşme mücadelesine ve sürecine önemli katkılar sağlayacaktır.

Anadilde Eğitim

Hakkının Savunulması

Dava sonucu iyi analiz edilmeli ve tüm dünyada evrensel demokratik bir hak olan "anadilde eğitim hakkı" gerek sendikal alanda ve gerekse yaşamın her alanında kararlılıkla savunulmak zorundadır. Eğitim Sen, anadilde öğrenim hakkının savunulması noktasında üzerine düşen sorumlulukların farkındadır ve bu sorumluluğu kararlı bir şekilde taşımayı sürdürecektir.

Ülkede yaşayan ve sayıları on milyonlarla ifade edilen, kendi ana dillerinde eğitim isteyen insanlar bu haktan mahrum bırakılırken, kuruluş amaçları farklı olsa da, Türkiye'de hiç konuşulmadığı halde İngilizce, Fransızca, Almanca ve diğer dillerde eğitim yapan okullar bulunmaktadır.

Genel olarak eğitimin, özel ola-

rak ana dilde eğitimin temel bir insan hakkı olduğu görüşü, dünya çapında kabul görmüş, Başta Birleşmiş Milletler olmak üzere çok sayıda uluslararası örgütün kararlarıyla da kabul edilmiştir. Cinsiyeti, etnik ve dinsel kimliği ne olursa olsun herkes; sadece insan olduğu için, kendini geliştirme, kendini oluşturma hakkına sahiptir. İnsanın varoluşunun ve tüm yönleriyle gelişiminin olanaklı kılınması ancak eğitimin - anadilde eğitimin- kendi başına birincil bir amaç olarak algılanmasıyla mümkündür.

Anadil eğitimi ile ilgili olarak Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında da çeşitli düzenlemeler vardır. Örneğin Anayasanın 42. maddesi; "Türkçe'den başka hiçbir dil, eğitim ve öğretim kurumlarında Türk vatandaşlarına anadilleri olarak okutulamaz ve öğretilmez. Eğitim ve öğretim kurumlarında okutulacak yabancı diller ile yabancı dille eğitim ve öğretim yapan okulların tabi olacağı esaslar kanunla düzenlenir. Milletlerarası anlaşma hükümleri saklıdır" demektir. Fakat hem uluslararası anlaşma hükümlerini saklı tutmak, hem de resmi dil dışında herhangi bir dilde anadil eğitimi ve öğrenimini yasaklamak açık bir çelişkidir. Türkiye'de, anadilde eğitim ve kültürel haklar konusunda ciddi mücadeleler verilmekte, ancak bu mücadeleyi yürütenler sürekli baskı altında tutulmaktadır. Anadilde eğitim konusunda resmi makamların tavrı oldukça sert olmuştur/ol-

maktadır. Demokratikleşme ve barışa yönelik taleplerin ve bu yönde atılan adımların altında sürekli art niyetler aranmakta; devamlı gündemde tutulan "bölünme" paranoyası demokratikleşme ve barış için atılan/atılacak adımları olumsuz yönde etkilemektedir. Eğitim Sen'e karşı açılan kapatma davası da bu paranoyanın bir sonucu olarak ortaya çıkmış, Eğitim Sen'in ve demokrasi güçlerinin kararlı tutumu sonucu geri püskürtülebilmştir.

Türkiye'de devlet içinde ve dışında çöreklenmiş tüm ırkçı-şoven kesimlerin direnişine karşı, barış ve demokrasi yolunda atılacak her adımın, Türkiye sınırları içinde yaşayan ve emekten, barıştan, demokrasiden ve özgürlükten yana olan tüm kesimler tarafından koşulsuz desteklenmesi gerekmektedir. Aksi takdirde ne demokrasi mücadelesi, ne de anadil eğitiminin gerçekleşebilmesi mümkün olabilir.

Eğitim Sen'in vermiş olduğu mücadele sonucu elde edilen bu kazanım, tüm emek ve demokrasi güçlerince ve bizzat örgütümüzce sendikal sürece doğru aktarıldığı oranda daha anlamlı olacaktır.

Eğitim Sen'e açılan kapatma davası göstermiştir ki, soğukkanlı, kararlı ve mücadelecı bir tutum sergileyerek kazanımları güçlendirmek, yeni kazanımlar elde etmek mümkündür. Yeter ki kendimize, örgütümüze ve gücümüze güvenelim.

Eğitim Sen Genel Sekreteri

PARADİGMAMIZ üzerine

Erkek egemenliğin eseri olan devletin ilk hedefi kadındır. Devlet olgusunun başlangıçta insan zihniyetini karanlığa gömen kulluk sistemi, esasta gönüllü köleliktir

VELİ AYDOĞAN

Son on yıla kadar yeni paradigmadan bahsetmek gücü. Sorunlara yaklaşırken eskiyi tekrar dışında başka yol düşünülüyor, gerek de görülüyor. Son beş yılda, özellikle 2004'te daha da netleşen yeni paradigmanın esas vurgularını on yıl öncesine götürebiliriz. Bilindiği üzere marksizmde "insanlık tarihi, sınıf savaşmaları tarihidir" şeklinde özetleniyordu. Böylece insanlık tarihi de köleci toplumla başlatılıyordu. Köle, serf ve proleterya yüceltiliyor. İşçi sınıfı öncülüğü çözüm merkezi olarak tanımlanıyordu. Devrim sürecindeki askeri disiplin tarzı örgüt ve zafer sonrası proleterya diktatörlüğü zorunlu-meşru iktidar olarak net vurgulanıyordu. Dünyadaki son burjuva devleti yıkılana kadar sosyalist devlete devam edilecekti. Uygarlığın kaynağı da Helen'le başlatılıyor;

gerisi önemsiz detaydan ibaretti. Sosyalizm olgusu bir rejim gibi algılanıp proleteryanın bir ürünü olarak değerlendiriliyordu. Geçmişin de sosyalizm ile alakası yoktu. İnsanlık tarihindeki sınıflı toplumlar (köleci, feodal ve kapitalist) ve devlet olgusu zorunlu yaşanması gereken bir süreç olarak görülüyordu. Sosyalizmin ideolojik temelini oluşturan ustaların belirlemelerine karşılık "ustalar yanılmaz" tarzıyla ciddi bir dogmatizm yaşıyordu.

Günümüzde daha iyi anlaşılıyor ki insanlık tarihi insanın varoluşuyla (ilk topluluk oluşturmasıyla) başlayıp günümüze kadarki yaşamı da bir sosyalleşme yani sosyalizm mücadelesidir. Zira günümüzde insanın yarattığı ana uygarlığın Ortadoğu-Mezopotamya'da doğup geliştiği, Mısır, Hindistan, Çin, Anadolu ve Helen'e de bu ana kaynaktan fiziki ve kültürel olarak yayıldığı bilimsel kaynakların hemfikir olduğu durumdur.

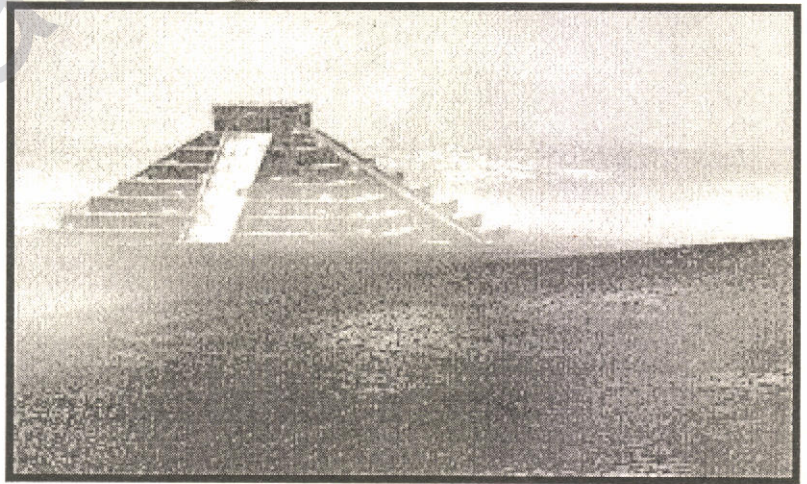
M.Ö. on bin yıl öncesine ait uygarlığın izlerine Ergani, Silvan, Hasankeyf ve Urfa yöresinde arkeolojik kazıların sonuçları netleşmiştir. Böylece Nasrettin Hoca'nın ahırda kaybettiği yüzüğünü bahçede aramanın bir anlamı yok; zira bahçe şimdilik aydınlık görünebilir. Bu durum gerçeği ifade etmekten uzaktır.

Buna uygun düşen tarzda insanlığın ilk ve en büyük devrimi olan tarım-köy devriminin (neolitik dönem) kazanımları Ortadoğu-Mezopotamya'da aranması gerektiği önemli ve öze dönüş gerçeğidir. Bu ilk insanlık devrimine öncülük eden, yöneten ana kadın toplumu bu coğrafyada M.Ö. 3000 yıllarına kadar binlerce yıl insanlık zihninde derin izler bırakarak

Tarih günümüzde saklıydı. Esas olan demokrasinin içimizde ve yaşamımızda oluşturulmadan doğru çözüm gücü olamayacağımız da ayrı bir gerçeklikti.

yaşanmıştır. Erkek egemenliği Sümer Rahip Devleti'nin prototipi olan Ziggurat'la başlayan devlet olgusu günümüze kadar değişim-dönüşüm yaşayarak ABD imparatorluğuna ulaşabilmiştir. Başta kadın şahsında insanlığı tehlikeli-dehşetvari sürece eviren devlet olgusu bir yönüyle insanlığın zihniyet sapmasıdır. Öncülüğünü Sümer rahiplerinin yaptığı bu zihniyet gelişimi günümüzde bilim adamı softalarınca zirveye çıkarılmıştır. Böylece üretim araçlarının gelişerek ürün fazlalığı sonucu özel mülkiyetin oluşumu, giderek sınıflı topluma geçişte yeterli veri olmayacağı, zihniyetin de ciddi bir rol oynadığını günümüzde rahatlıkla belirtebiliriz.

Erkek egemenliğin eseri olan devletin ilk hedefi kadındır. Devlet olgusunun başlangıçta insan zihniyetini karanlığa gömen kuluk sistemi, esasta gönüllü kölelik-

tir. Yani köleliğe ikna edilmedi. Bu da köken olarak sümer'lerdeki ziguratla başlar. Sümer rahiplerinin gönüllü kölelik temelinde yeni bir zihniyet oluşturmaları söz konusudur. Devlet sistemi kendi içinde gelişip dönüştükçe giderek çıplak zor hali de gündemleşir. Marksizmin tanık olduğu, vahşi kapitalizmin Avrupa kıtasındaki durumuydu. Yani marksistler tarihin derinliğindeki kök hücrede mevcut olan Ortadoğu kaynaklı insanın gönüllü köleliğini-kulluğunu göremediler.

İlkel komünal toplum veya daha bilimsel şekliyle doğal toplumda devletli-sınıfsal sisteme talihsiz(!) geçiş beraberinde doğayı da gözden çıkarmıştır. Orman tahribatı, ozon tabakasının tahribi, nükleer tehlike, sanayi atıklarının canlılar üzerindeki ölümcül etkisi, su ve havanın yoğun kirliliği, soyu tükenen hayvan-bitki türleri vb. doğa tahribatları günümüz Dünya'sının geldiği ciddi felaket noktasıdır.

Öncü olarak bellediğimiz proleteryaı günümüz Dünya'sında ne Somali, Afganistan ve Türkiye'de ne de Yugoslavya ve Irak'ta görebildik. Görüp tanık olduklarımız kadın, etnisite gençlik ve diğer halk kesimleriydi. Yanılgı, geçen iki yüz yılın Avrupa kıtasındaki çarpıcı-vahşi burjuva sisteminin şekillenmesinin marksistlerce Dün-

ya'daki genelleştirilmesi durumu. Zira çok değer biçtiğimiz bilim dünyasını ve bilim adamlarını da göremedik. Rönesansta tanıdığımız, güven duyduğumuz topluma öncülük yapan bilim adamları da yoktu. Sümer rahiplerinden de acımasız bilim softalarından geçilmiyordu. Sosyoloji bilim kürsüleri en kadim-otantik halka inkarret fetvası verebildiler. Hem de profesör damgalı...

İşçi sınıfı ise aylık-yıllık maaş zamlarıyla ilgileniyordu. Diğer gelişmeler milliyetçi-ırkçı gelişmelerdi. Yanlış yapılmamalıydı. Aksitaktirde sendikamız -yüce emek kurumu- zarar görecekti. Her şeye rağmen çarşıya gerilen Hz.İsa'nın inaç sistemine "Din Afyonudur" belirlemesiyle haksızlık yapıldığını, Hz.İsa'nın kendi döneminin devrimci bir çıkışı olduğunu çok geç öğrenecektik.

Tıpkı Rönesansı yaratırken yakılan, kesilen,engizisyon mahkemelerinde idam edilen gerçek bilim adamlarının mücadelesini yanlış tanımamız gibi. Bu gerçek bilim adamlarının mücadelesini kadın, etnisite ve doğal toplumun ana damarı değil de burjuva devrimi ve öncülüğü olarak öğrenmiştik. Yazık etmiştik. Oysa burjuvazi sadece bu değerler üzerine kendi sistemini başarıyla inşa edebilmişti. Sosyalizmi koruma adına proleterya diktatörlüğüne

gerek olmadığını, bunun ütopyamız adına ciddi bir çelişki olduğunu zira kadın şahsında ilk kaybedilenin cinsiyet devrimi ile kazanılması önemliydi. Bu anlamda günümüzde proleteryaadan daha ciddi öncü rolü olan kadın mücadelesinin anlaşılmasının önemli bir zihniyet devrimi olduğunu da geç öğrendik. Esas olanın demokrasi olduğu, demokrasi geliştikçe devleti küçülterek bitirebileceğini, kanlı devlet olgusundan uzak durulması gerektiğini acıyla hüznle anlayabildik.

Kuantum fiziğinde olduğu gibi toplumsal yaşam ve dönüşümün de çaba ile farklı gelişme ve yön değiştirmeye müsait olduğudur. Dolayısıyla zorunlu yaşanacak tarzındaki anlayışın devletli-sınıflı toplum egemenlerinin zihniyet saptırmasından etkilenme olduğunu öğrenmemiz önemliydi.

Zira herkes BİLGE İNSAN olmazdı. Önemi ve anlaşılması gerekenin de bu olduğuydu. Bu noktaya ulaşabilmek için tüm somut olgulara karşın on bini aşkın ciltlerce kitapların okunması-kavranması gerekecekti. Yaklaşık on beş bin yıllık insanlık tarihi bu duruma ciddi tanıklık etmekteydi. Yani tarih günümüzde saklıydı. Esas olan demokrasinin içimizde ve yaşamımızda oluşturulmadan doğru çözüm gücü olamayacağımız da ayrı bir gerçeklikti.

İşsizlik ve SENDİKALAR

“Bundan yirmi yıl sonra yapmadığınız şeylerden dolayı, yaptıklarınızdan daha fazla pişman olacaksınız. Demir alın ve güvenli limanlardan çıkın artık... Rüzgarları arkanıza alın, araştırın, hayal edin ve keşfedin.”

Mark Twain

ABDURAHMAN TAŞDEMİR

geleneksel sendikal anlayışın üstüne oturduğu emekçi tarifi düzenli istihdam edilmiş işçiye veya kamu emekçisine denk düşmektedir. Oysa küresel sermayenin ekonomik stratejisi, karlılık krizini aşabilmek için artı-değer kitlesini küresel çapta mutlak ve görelî olarak artırabilmektedir. Dünya nüfusunun büyük bir bölümünü artı-değer üreticisi durumuna getiriyor, yani işçileştiriyor. Bunun için fordist üretim tarzını terk eden sermaye, esnek işletme yapılarıyla üretimi bölüp dünyaya yaymakta buna bağlı olarak daha yaygın artı-değer sömürüsü gerçekleştirmektedir. Özellikle sanayileşmekte olan ülkelerde kayıt dışı istihdam (kadın, çocuk ve geçlerden oluşan) geliştirilmektedir. Örgütlenme olanağı güçlükler içeren bu yeni

içeren bu yeni işçi kitlesinin geleneksel işçi kitlesine oranı her geçen gün artmaktadır. Kayıt dışı istihdam sermayeye ucuz maliyet oranını en üst düzeyde sağlamaktadır. Sermaye hızla geleneksel işçiden kaçınmaktadır. Bunun sonucu olarakta kendisini geleneksel işçi veya emekçiyle sınırlı tutan sendikal örgütlenmeler derin bir kriz yaşamaktadırlar. Bir nevi çağdaş köleler olarak tarif edilebilecek yeni işçi kitlesi diğer taraftan işsiz emekçilerin teşkil ettiği nicelik dikkate alındığında emek hareketinin yeni örgütlenme stratejisini oluşturması bir zorunluluk olmakla birlikte aciliyeti de gerektiriyor. Özellikle Türkiye'de bu bağlamda sayısal değerler bu kesimin ne denli önemli bir kitle olduğunu, emek anlayışı ile birlikte örgütlenildiğinde de toplumsal yaşamda ciddi bir etki yaratacaklarını ortaya koymaktadır. Zaman zaman bir şeyleri istememe veya belli dönemlerde simgesel etkisiz eylemliliklerle toplumsal yaşamda yer alan sendikaların düşen takkenin açığa çıkardığı görüntüyü görmeleri gerekir. Örgütlü kesimlerin, sendikaların yeni işçi kesimiyle ve işsiz emekçilerle tanışma aynı toplumsal amaçlar için ortak örgütlenmeleri bir gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır.

Küreselleşme ve değişen endüstri ilişkileri sendikaların gele-

neksel güç potansiyelini kırmıştır. Büyüme bir yana geleneksel anlayışta ısrar eden sendikalar hızlı bir küçülmeye maruz kalmış, üye kaybına uğramıştır. Geleneksel sendikal politikalarda ısrar eden İngiliz İşçi Sendikaları Federasyonu 99'lu yıllara gelinceye değin 5 milyonu aşkın üye kaybetmiştir. Türkiye'de başta DİSK olmak üzere, sendikaların yaşadığı erozyon yeni durumu algılayamamaktan kaynaklanıyor. Değişen koşullara karşın ideolojik kaynaklarımıza dogmatik ve muhafazakar yaklaşım köreltiyor.

1980'li yıllardan sonra bu yeni işçi ve işsiz dalgasını fark eden, politikalarını ekonomik eksenle sınırlandırmayıp toplumsal sorunları bir

bütün mücadele argümanı olarak programına oturtan sendikal faaliyetler başarıyla geliştirildi; 5 milyon üye kaybından sonra İngiliz İşçi Sendikaları Konfederasyonu(TUC) toplumsal sorunları da içeren yeni bir örgütlenme stratejisiyle kendini toparlamaya başladı. Güney Afrika Sendikalar Konfederasyonu COSATU 1985 yılında kuruldu, şimdilerde 2.5 milyon üyeli bir konfederasyon durumundadır. Bu başarılı gelişimin altında ırk ayrımcılığına karşı mücadele ile işçi hakları mücadelesine birlikte yürütmesi yatar.

Bütünlüklü ve toplumsal temelli yaklaşımlarla örgütlenmede başarılı olmuştur. Güney Kore'de devlet yanlısı FKTU federasyonuna

rağmen, önceleri yasadışı ilan edilen Kore İşçileri Sendikaları Konfederasyonu (KCTU)'nu başarılı kılan işsizler ve örgütsüz kesimlere önem vermesinin yanında, demokratikleşme mücadelesinde önemli rol oynamasıdır. Klasik sendikal hareketin krizini görüp, sermayenin neo-liberal politikaları, esnek üretim ve yeni endüstriyel ilişkilerle yarattığı yeni işçi dalgası ve işsizleri, toplumsal beklentilerde ortaklaştırarak örgütleyen birçok başarılı hareket mevcuttur. Yukarıda verdiğimiz örneklerin yanı sıra Brezilya'da CUT, Bolivya'da Topraksızlar Hareketi, Arjantin ve Fransa'da işsizler hareketi, Hindistan'da kadın işçilerin örgütlenmesi, Filipinlerde 1 Mayıs Hareketini sayabiliriz.

Bütün bu başarılı hareketlerin ortak özellikleri, kendilerini ve örgütsel potansiyellerini klasik sendikacılık ve işçiyi sınırlandırmayıp, örgütsüzleri ve işsizleri de örgütlendirmeleridir. İkinci önemli faktörde mücadele argümanlarını ekonomik alanla sınırlamayıp toplumsal sorunlara da el atmalarıdır. Üçüncüsü ise örgütlenmede yöntem ve model farklılığıdır.

Özellikle üçüncü etmen ülke koşullarına göre değişkenlik göstermekle birlikte, işsizlerin örgütlenmesinde aşağıdan yukarıya yatay ilişkili yerel örgütlenmeler etkili olmuştur. Yöntem olarak tek tek yüzleşmek yerine toplumsal sorunların kitleleştirildiği platformlar da olumluluk yakalanmıştır.

Fordist(bant) üretim döneminde ağır sanayi komplekslerinin barındırdığı binlerce işçiye göre örgütlenme stratejisi oluşturulan sendikalar, nerdeyse manifaktürel üre-

time geçip çağdaş bölgeler yaratan sermaye yaklaşımını görmek zorundadırlar.

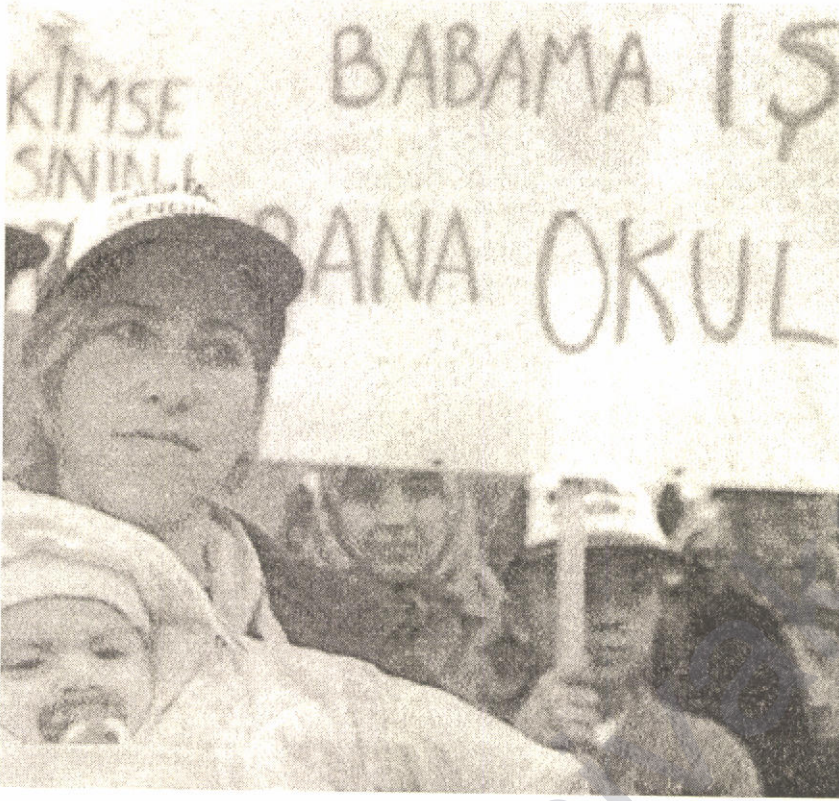
Bugün Türkiye'de sendikal mücadelenin krizi, bu klasik anlayışta ısrar etmekten kaynaklanıyor. Mücadele argümanlarımız zengin ve hak alıcı bir içtenliğe tekbül etmedikçe büyüme yanı sıra nitelikleşme gelişemez. Sendikal örgütlenme stratejileri, tüzük ve programlar informal kesimleri(işsizler, örgütsüzler, ev çalışanları, zamansız çalışanlar vb.) düzenli istihdam edilmiş emekçilerle bir arada, ortak örgütsel zeminde çalışma esasına göre düzenlenmelidir. Sosyal, siyasal ve kültürel sorunlar örgütlenme programları kapsamında ele alınmalıdır.

1990'lı yıllarda Apart Heid rejimine karşı mücadeleyi bir emekçi muhalefeti olarak örgütleyen Güney Afrika'daki COSATU incelemeye değerdir. Son dönemlerde ICFTU bu konuya, yani emek hareketi ve örgütlenmesine önem vermeye başlamıştır; kayıt dışı istihdam ve işsizler örgütün öncelikli gündem maddelerini oluşturmaktadır.

"Yeni çareler uygulamayan, yeni beklentiler beklemelidir. Çünkü zaman en büyük yenilikçidir."

Francis Bacon Türkiye'nin demografik yapısı, kentleşme düzeyi, Kürt sorunu eksenli savaş, savaştan kaynaklı göç işsizliği kayıt dışı istihdamı hızla arttırmaktadır. Büyük kentlerin varoşlarında yaşama tutunmaya çalışan dinamik kesimler kriminalize edilmekte, iradeleri rehin alınmaya çalışılmaktadır. Bunca derin sorunu yaşayan emekçi halk kesimleri aynı problemi yaşamaktadır ve aynı çözüm programında

■ ■ ■ ■ Özellikle üçüncü etmen ülke koşullarına göre değişkenlik göstermekle birlikte, işsizlerin örgütlenmesinde aşağıdan yukarıya yatay ilişkili yerel örgütlenmeler etkili olmuştur. Yöntem olarak tek tek yüzleşmek yerine toplumsal sorunların kitleleştirildiği platformlar da olumluluk yakalanmıştır ■ ■ ■ ■

Bu ekonomik toplumsal politik koşullar kitlesel örgütlenmeyi üretecek uygun örgütsel fırsatlarla buluşturulabilir.

bir araya gelmeleri de diyalektiksel bir süreçtir. Arjantin'deki işsizler hareketinin yol kesmeyle başlayan eylem ve örgütlenme süreci önemli bir perspektiftir. Arjantin'de işsizler hareketini yaratanlar sendikalı öğretmenler, feministler, ekolojistler, mayo anneleri ve NGO'lardır. Aynı sorumluluk duygusunu Türkiye'de örgütlü kesimler bilince çıkartabilirler. Kaldı ki Türkiye'de sorunlar iç içedir bu da zengin bir örgütlenme olanağı sağlayabilir. Bu ekonomik toplumsal politik koşullar kitlesel örgütlenmeyi üretecek uygun örgütsel fırsatlarla buluşturulabilir. Toplam nüfusun %30'unu aşan işsiz, gündelikçi ve kayıt dışı istihdam

söz konusudur. Doğru demokratik bir anlayışla örgütlendirildiğinde toplumsal yaşamı belirlemede önemli bir güçtür. Mavi veya beyaz yakalı örgütlenmeler daralmakta ve toplumsal etkilerini kaybetmektedirler. Açmaya çalıştığımız örneklerin geliştiği koşullar Türkiye'deki toplumsal yaşamın içerdiği koşullar kadar avantajlı değildir. Örgütlenme stratejisi, yöntem ve programlar oluşturulabilir. Tek sorun örgütlü kesimlerin sendika, STÖ ve DKÖ'lerin, örgütsüz ve işsiz alanın örgütlü ve nitelikli bir düzeye geldiğinde açığa çıkaracağı mücadele gücünü görmeleri ve sorumluluk alıp gereğini yapmalarıdır.

Genelde solun, özelde emek hareketinin içinde

bulduğu krizi aşması, yeni emek hareketini değerlendirebilme anlayışına bağlı gelecektir. Devletin ve sermayenin elinin bulaşmadığı yeni kamusal alanların temel dinamikleri, örgütsüz ve işsiz emekçilerdir. 3. alan kurumsallaşması bu kesimi merkezleyerek kendini geliştirebilir. Dahası solun ve emek cephesinin siyasal diyalektikte yer alması bu yeni durumu bilince çıkarmasıyla, pratikleştirmesiyle olanaklıdır. Sendikalardaki sol koalisyon, diplomatik ilişki tarzından sıyrılıp eşit düzeyde sorunu sahiplenme sorumluluğu içinde bir an önce gündemleştirmelidir.

Okullar açılırken Eğitimin hali

M. İHSAN KANDEMİR

Her yıl eğitim öğretim yılının başladığı haftada, ülkemizde artık rutin hale gelen bir ritüeli yeniden izledik. Bir yandan devlet ricalinin eğitime ilişkin hamasi nutukları, diğer yandan basının 'ne olacak bu eğitimin hali' geyikleri. Eğitime ilişkin sorunlar bu minval üzere Hafta boyunca dillendirilir. Çözüm önerileri ortaya atılır. Ancak bu önerilerin hiç biri uygulanmaz. Yada hükümet bu önerilerin kendi sınıfsal

sosyal zeminine uygun olanını yaşama geçirmeye çalışır. Fakat uygulanan politikaların gerçek anlamda eğitimin sorunlarına çözüm olması mümkün değildir. Çünkü eğitim sorunlarına ilişkin teşhisler yanlıştır. Yada bilerek yanlıştır teşhisler yapılmaktadır. Milli eğitim Bakanı'nın Eğitimde reform, devrim vb niteliklemlerle açıkladığı müfredata ilişkin yapısal değişiklikler, zihniyet değişmediği sürece birer mani-

pülasyondan öte bir anlam taşımayacaktır. Eğitim içerik ve işlevi olarak anti demokratik, gerici, ırkçı, şoven nitelik taşımaktadır. Evrensel insan hakları, uluslar arası normlar ve pedagoji biliminin gerektirdiği kısıtlardan uzaktır. Baskıcı otoriter ve yasağcı bir anlayış sisteme hakimdir. Eğitim sistemi kişilikleri bastırılmış özgüvenini kaybetmiş, itaatkar, tek tip düşünen, düşündüğünü söylemeyen, soru sormaktan ve sorgulamaktan korkan bireyler yetiştirmektedir. Oysa eğitim kavramının açılımı pozitif çağrışımları ifade eder. Açılırsak; 'Eğitim bir biçim kazandırma, düşünceyi sistematize etme sürecidir. İnsanın yalnız güncel davranışlarla değil bilinçlenme yönünden kişinin yetişmesiyle, belli bir görüşü benimsemesiyle de yakından ilgilidir. İnsan eğitimle kişilik bulur, evrene açılır. Bulduğu ortamın özelliklerini varlık sorunlarını, evrendeki yerini tanıır. Bundan dolayı eğitim insan özünü kuşatan bir varlık sorunudur. Kişi kendini tanıdığı oranda başkalarını tanıma olanağına kavuşur. Kendini kavradıkça başkalarıyla kendisi arasındaki varlık bağlantısının farkına varır. Eğitimde geçen kişi olmanın esprisi öteki canlılarla arasındaki farklılığı anlamada yatmaktadır'.

Ülkemizle okullar ve diğer eğitim kurumları sömürüye dayalı serbest piyasa koşullarının işletilmesi ve statükocu gerici yapının devamı için kullanılan en önemli araçlardır. Söz konusu araçlar ırkçı şoven resmi ideolojinin yeniden yeniden üretil-

mesini merkezi durumundadırlar.

Buradan verilerden yola çıkarak ülkemizde eğitimin reel durumuna göz attığımızda tablonun içler acısı olduğu ortaya çıkacaktır.

Yaklaşık 1 milyon çocuk okul öncesi eğitimden yoksundur. İlköğretim kademesinde ise yaklaşık 1,5 milyon çocuk (ağırlığı kız olmak üzere) eğitim sürecine katılamamaktadır. İlk ve ortaöğretim kademelerinde, örgün eğitim-öğretim hakkında yararlanması gereken çağ nüfusu (5-18 yaş arası) 20 milyondur. Ancak örgün eğitim-öğretime devam eden öğrenci sayısının 14 milyon olduğu görülmektedir. Dolayısıyla 6 milyon çocuk okulla hiç tanışmamıştır. Açık ilk ve ortaöğretim programlarına devam eden 1,2 milyon çocuk olduğu düşünülürse, 4 milyon 800 bin çocuğun tamamen eğitim dışı kaldığı anlaşılmaktadır. Yani çağ nüfusunun %24'ü eğitim alamamaktadır.

İlköğretimden ortaöğretime geçiş aşamasında ortaöğretime kayıt yaptırmayanların oranı bazı illerde çok yüksektir. Kayıt yaptırmayanlar içinde kimi illerde kızların bazı illerde ise erkeklerin çok olması, kızların

evliliğe veya işçiliğe, erkeklerin ise doğrudan işçiliğe aileleri tarafından yönlendirildiğini göstermektedir. Eğitimin daha pahalı ve paralı hale getirilmesinin, ailelerin çocuklarını okula göndermemelerinde etkili olduğunu söyleyebiliriz. Köyden kente, özellikle büyük kentlere doğru yaşanan göçlerin kayıpları ve kayıt dışına çıkmayı tetiklediğini düşünmekteyiz. Sokakta ucuz iş gücü olarak çalıştırılan çocukların büyük bir bölümü okullara kayıtları yapılmayan ve kayıt dışına çıkan çocuklardan oluşmaktadır. Eğitimden uzaklaşma çok çocuklu aileler ile gelir düzeyi düşük ailelerde daha yoğun yaşanmaktadır. Açık lise öğrenci sayılarındaki artış ise çocukların büyük oranda çalışmaya itildiğini göstermektedir. Özellikle ortaöğretime yeni başlayanlar ile mezunlar arasındaki %30'luk fark böyle bir değerlendirme yapılmasına neden olmaktadır. İlköğretim ile ortaöğretimdeki devam-devamsızlık, yeni kayıt-mezun olma sonuçlarını birlikte değerlendirdiğimizde, ilköğretime başlayan her yüz öğrenciden 56'sı ortaöğretim sürecinin sonuna kadar ya sınıf tekrarı yapmakta, ya da

örgün eğitim-öğretim sürecinin (sistemin) dışına çıkmaktadır.

Bir dersliğe düşen öğrenci sayısı ortalamasında büyük illerin ve göç alan illerin ilk sıralarda yer aldığını, büyük kentler dışında, batıdan doğuya gidildikçe derslik başına düşen öğrenci sayısının arttığını söyleyebiliriz. İlköğretimde toplam öğrenci içinde kız öğrencilerin oranı %47 iken, bu oran ortaöğretimde %41'e kadar düşmektedir. Bu durum, ilköğretimi bitiren kız öğrencilerin ortaöğretime devam etme konusunda kimi sıkıntılar yaşadığını ortaya çıkarmaktadır. İlköğretime başlayan her yüz öğrenciden 10'u 8 yıllık ilköğretim süreci boyunca, 16'sı ilköğretimi bitirince, 30'u 3 yıllık ortaöğretim süreci boyunca örgün eğitim-öğretimin dışına çıkmaktadır. Ortaöğretimin son sınıfına devam eden öğrencilerden yükseköğretime giriş için başvuruların sadece 30 tanesi bir yüksek öğretim programına yerleşmektedir.

Eğitim kademelerine ait sayısal veriler üzerine yapılan analizler iç karartıcı bir tabloyu karşımıza çıkarmaktadır. Bunlara ek olarak aşağıda sıralanan eleştiri ve yaklaşımlar ile gözlenen yapısal, yönetsel temel sorunlar sendikamızca saptanmış bulunmaktadır. Eğitim öznesi olan çocuk ve genç, eğitim süresi içinde yeterince korunmamaktadır.

Bu, temelde bir yanlış anlayış sorunudur. Kamuoyunda eğitim işlevi "bilgi ve beceri kazandırma" süreci olarak algılanmaktadır. Okullarda beden ve ruh sağlığını koruma, moral

eğitim gibi eğitimin temel işlevleri çok geri planda yer alıyor. Öte yandan, çocuk hukukumuz karmaşıktır. 1995'te onayladığımız Çocuk Hakları Sözleşmesi, hukuk sistemimizde hak ettiği yeri alamamıştır.

Özürlü ve kimsesiz çocukların bakımı, korunması ve eğitiminde yetersizlikler sürüyor. Sayılan 1 milyonu bulan 4-18 yaş arasındaki özürlü çocukların 30.000 kadar eğitilebiliyor. Kimsesiz çocuklarında pek azı korunabilmekte, korumaya alınanlar da çok kötü koşullarda eğitilmektedir. Eğitimde yetersizlikler sürmektedir. Sistemde gereksinim duyulan teknolojik gelişmeler karşılanmamaktadır. Yetersizlik hem kaynaklarla ilgili, hemde kapsamla ilgilidir. Bütçede eğitime ayrılan kaynak yetersizdir. Bu nedenle konulan hedeflere ulaşamamaktadır. "Zorunlu" ilköğretimde bile hedef yakalanmamıştır. Derslik, öğretmen, araç-gereç yetersizliği sürmektedir. İlk ve ortaöğretim süreleri kısadır. İkili öğretim ve kalabalık sınıflar varlığını sürdürmektedir. Orta ve yüksek öğretimde oldukça düşük bir okullaşma gözlenmektedir. Eğitimde eşitsizlikler sürmektedir. Kentler arasında, cinsler arasında ve sosyal sınıflar arasında eşitsizlik sürüp gitmektedir. Bu durum eğitim hakkının kullanılması açısından ciddi sorunlar yaratmaktadır. Eğitimin cins ayrımcı yanı sıra ders kitaplarından, okul türlerine ve mesleki yönlendirmelere kadar sürmektedir. Yapılan bir araştırmada ders kitapları da 4 bin ayrımcı tu-

tum olduğu saptanmıştır.

Bu konu ile ilgili Ahmet İNSEL'in 19 Eylül Pazar günü RADİKAL İKİ' de yayınlanan makalesinden bir paragraf konunun daha iyi anlaşılması açısından buraya almakta yarar görüyorum. Eğitim sisteminin Türkiye toplumunun eşitsizlikler haritasını bırakalım düzeltmeyi, yıldan yıla daha da bozduğu görülüyor. Son 25 yıldan beri Türkiye Cumhuriyeti devleti-ninyaptığı tasarruflar Eşitsizlikleri yaratmadığı gibi daha fazla eşitsizlikler yarattı. Eğitimde bunun bir parçası.

Nitekim sistem bu mantığının ürünü olarak savunma, kamu düzeni ve güvenlik hizmetlerine, konsolide bütçeden yüzde 12.4 ayırırken, eğitime 9.3 ayırmıştır. Ağ Mal ve hizmet alım giderlerinin ise yaklaşık yarısı Milli Savunma Bakanlığı için yapılırken, Jandarma, Emniyet, Sahil Güvenlik gibi kurumlarla bu oran yüzde altmışı buluyor. Oysa eğitim ve sağlık için yapılan mal ve hizmet alımları yüzde yirmiyi bile bulmuyor. Ağ

Sistem öğrencileri kişiliksiz hale getirmektedir. Sistemde bilgi aktarımcılığı hakimdir. Çocuğun ve gencin eğitim yaşamı boyunca sürüp giden sınavlı yarış, hem sağlığı bozmakta hem de eğitimin niteliğini düşürmekte, eğitimin ticarileşmesine neden olmakta, eğitilen "özne" olmaktan çıkıp eğitimin aracı "nesnesi" durumuna gelmektedir. Eğitimde ideolojik ve dinsel dayatmalar hızını korumaktadır.

1982 Anayasası ile getirilen din ve ahlak öğretimi "zorunluluğu" eği-

timin dinselştirilmesinde önemli bir adım oluşturmuştur. İmam hatip okullarının kuruluş amaçlarından saptınlarak liseye dönüştürülmesi bu kurumları planlanamaz duruma getirmiştir. Ortaöğretimde bir tür "lise karmaşası" yaşanmaktadır.

Genel ve meslek liseleri ayrımı dışında bir de lise türü içinde de artarak süren, program ve statü farklılıkları yaratılmıştır. Ortaöğretimimize "süper lise" gibi bir tür katılarak öğrenciler arasında onur kırıcı farklılıklar, ayrımlar yaratılmıştır. Ara eleman yetiştirilmesi amacıyla kurulan meslek liseleri bu özelliğini kaybetmiştir.

Eğitim sistemimiz işlevsiz, tekilidir. Eğitimin erdemlerinden bahsedilir, ancak sonunda işsizler ordusu yetiştirilir. Yanış ortamı ve aşın bilgi ile yüklenmiş programlar nedeniyle öğrencilerin (özellikle ortaöğretimde) ne bilimsel düşünme yetenekleri, ne sanatsal yaratıcılıkları nede yaşam becerileri geliştirilememektedir. Sistem tamamen Üniversiteye endekslenmiştir. Bunun sonucu olarak dershaneler orta öğretim kurumlarının önüne geçmiştir. Yükseköğretimi bitiren her 100 gençten 32 tanesi işsiz kalmaktadır. İş bulanların 46 tanesi kendi mezun olduğu bölüm dışında bir işte çalışmaktadır.

Eğitimin iklimi demokratik, kendi içinde ve dış çevreyle uyumlu, tutarlı değildir. Eğitim yönetiminde de, eğitim öğretim kurumlarında da demokratik katılım yok denecek kadar azdır. Karar mekanizmalarında ne öğretmenin ne öğrencinin ne de ailenin katılımı vardır. Öğrenci temsil-

cilikleri oluşturulmamakta, oluşanlarda işlevsiz kalmaktadır. Eğitim işkolunda var olan sendikaların, veli ve öğrenci örgütlerinin yönetim ve karar süreçlerine katılımı engellenmektedir. Öğretmenlik mesleği niteliğini, gücünü ve saygınlığını yitirmiştir.

Bir yandan öğretmen yetiştiren kurumların bozulması, diğer yandan ücretlerdeki düşüş, sosyal ve özlük haklardaki bozulma sonucu mesleki statü kaybına uğramıştır. (bununla ilgili olarak MEB'in 2005 ten itibaren uygulamaya koyacağı öğretmenlikte kademelendirme uygulamasının öğretmenlik statüsünü yükseltmek bir yana daha da gerileteceğini belirtmek gerekir). Kadrolaşma, baskı, sürgün ve cezalandırma işlemleri bugünde yaygın olarak sürmektedir.

Eğitim yöneticileri yetersizdir.

Yöneticilerin yetersizliği, Bakanlığın en üst kademesinden okul yöneticisine kadar uzanmaktadır. Yöneticilik eğitimi gören kişiler değerlendirilmemektedir. Bakanlığın tüm atamalarında olduğu gibi uzmanlık gerektiren alanlarda bile ölçü kaçınılmakta, siyasi kayırmalar öne çıkmaktadır. Eğitim sistemi farklılıkları yok sayan bir niteliğe sahiptir.

Türkiye çok kimlikli çok kültürlü çoğulcu bir toplumsal yapıya sahiptir. Başta kürt ulusu olmak üzere bu ülkede yaşayan kültür, kimlik ve diller Her türlü kendini ifade etme ve eğitim hakkından yoksundurlar. AB sürecindeki gelişmelere rağmen farklı dil ve kültürlerin ne kamusal alanda ne de eğitim sistemi içerisinde kolektif olarak yer almaları mümkün

olmamıştır. Mevcut yasalar Başta Kürtlerin ve bu ülkedeki farklı kültürlerin Kendi anadilleriyle örgün eğitim sistemi içerisinde eğitim görmelerine olanak tanımaktadır. Bu temelde hak talep eden başta Kürtler olmak üzere büyük bedeller ödemektedir. Yakın zamanda Tüzüğünde "Anadilde eğitim" hakkına yer verdiği için Eğitim ve Bilim emekçiler Sendikası EĞİTİM-SEN'e Kapatma davasının açılması Bu ülkede Farklılıkları dillendirmeye tahammülsüzlüğün bir örneği olarak kaydetmek gerekir. Ayrıca kapatma davasının mahkemece red edilmesi hem EĞİTİM-SEN'in hem de demokrasi güçleri açısından önemli bir kazanımdır. Bundan daha güçlü kazanımlar elde etmek için demokrasi mücadelesine daha fazla yüklenmek gerekir. Bu tablodan da anlaşılacağı gibi Eğitimde durum hiçte iç açıcı değildir. Bu ülkedeki halkların yararına, farklı ulus dil ve kültürleri gözetilen bir eğitim sisteminin gündemeleşmesi için tüm demokrasi güçleri bu alanda mücadele eden başta Eğitim-sen olmak üzere Tüm demokratik kitle örgütlerine önemli görevler düşmektedir. Bu görev ve sorumluluk bilinciyle hareket edildiğinde başarı kaçınılmazdır.

Yararlanılan Kaynaklar:

1. Dursun YILDIZ, Özgürlüğün Pedagojisi, 2004
2. Ahmet İNSEL, Radikal İki, 2004
3. Eğitim verileri, MEB yayını, 2003
4. 2003-2004 eğitim yılının değerlendirilmesi, Eğitim-sen, 2004

KÜRT DİLİ ÖZGÜRLEŞMEYE DOĞRU MU GİDİYOR?

MEVLÜT ÇETİNKAYA

il; sadece insanlara mahsus olup iletişimi sağlar. Böylece en temel insani bir özellik olup, insanları diğer canlılardan ayırtan temel bir biyolojik donanımdır. İnsanların gereksinmesi olmasaydı, iletişim zorunluluğu doğmasaydı dil diye bir olgu ortaya çıkmazdı. Dil belki sözcüklerin ezberlenmesi olmayıp, yaşamın algılanmasıdır. Tüketilenin yeniden üretilmesidir. Dil insanlara nasıl yaşanacağını göstermez, tam tersine nasıl yaşadığımız nasıl konuştuğumuzu belirler. Dil, aynı zamanda sosyo-ekonomik bir olaydır. Ekonomik üstünlük aynı zamanda dilde de üstünlüğü getirmiştir. Bugün İngiliz dilinin en çok kullanılan dil olması, onun en güzel, en etkin dil olmasından kaynaklanmıyor. Ekonomik ve siyasal geriliğe rağmen, çok ge-

lişmiş bir dil yoktur. Bu anlamda dil, bağımsızlık kavramıyla da yakından ilgilidir. Bağımlı bir ülkenin tam bağımsız bir dili olmayacağı gibi, bağımsız bir ulusun da bağımlı bir dili yoktur. Bugün gelişmiş ülkelerde bilim dilinin ulusal olması, geri bırakılmış ülkelere ise bilim dilinin yabancı dil olması asla rastlantı değildir. Bu ulusal, özelliklere karşı girişilen asimilasyon politikasının bir sonucudur. Bir ulusun ya da azınlığın kendi anadilini ön plana çıkartıp geliştirmemesi, sadece ekonomik zayıflık ve bağımlılıkla açıklanamaz.

Türkiye'de dil ve anadil ile ilgili olarak her türlü tezat ve çelişkiler, özellikle Cumhuriyet Döneminde katmerleşerek bugüne kadar süregelmiştir. Kürt dili için ise bu durum tam bir trajedi

halini almıştır. 21. yüzyılda küreselleşme ve emperyalist politikalar aynı zamanda kimi kültürel özgürlükleri de, nabız tutma adına tanımayı zorunlu hak getirmişken, bizim yaşadığımız coğrafyada bir türlü vücut bulmuyor.

Türkiye'de Kürtlerin 30 yıllık Özgürlük Mücadelesinin sonucu ve gelinen aşama ile birlikte, Kürt dilinde kültürel özgürlükler bağlamında kıpırdamalar da başladı. Bu bağlamda anadilde eğitim ve öğretim gelip kapiya dayandı. Devlet bu konuda da klasik statükocu tutumunu ısrarla sürdürmeyi, "ülke bütünlüğü" ve "bölünme" paranoyası argümanlarıyla sürdürmektedir. Bir taraftan da Avrupa değerler sistemine dahil olup, birlik üyeliği peşinde sürüklenip durmaktadır. Ancak Kopenhak kriterlerinin ön gördüğü Kürtlerin başta anadil olmak üzere diğer kültürel ve kimlikel özgürlüklerini anayasal ve yasal güvencelere kavuşturarak, uygulamayı da bir türlü gururuna yedirmemeye devam etmektedir. Ne var ki 3 Ağustos 2002 TBMM kararlarını içene sindirmeye sindiremeye almak zorunda kaldı. Bu kararlar ancak zımnı (gizli) bir şekilde Kürtçe öğretimin önünü açabildi. Bu süreçte birlikte söz konusu anayasal düzenlemeler henüz uyum yasalarına dönüşmemişken, Kürt yurtsever emekçileri, fiili bir çaba içerisine girmeye başladılar. Bu konuda diyebilirim ki emekçiler 2001 yılından itibaren İstanbul'un merkezi konuma sahip çeşitli yerlerinde, dersane açma arayışına girdiler. Bu arayışın konusu değişik platformlarda gündemleşirken, daha çok ekonomik

yetersizlikler başta olmak üzere farklı kaygılar yüzünden sonuca bir türlü gidilemiyordu. Birkaç yer üzerinde kesin olmayan görüş birlikteliği de sağlanmışken, nihayet şimdiki Kürt Dili Öğretim Merkezi olan bina 28 Nisan 2003 tarihinde, Dil.Yay Şirketi tarafından dershaneye dönüştürülerek üzere kurulabildi.

Türkiye'de mevcut yasal bürokratik prosedür gereğince emsal durumdaki kurslar azami üç (aylık) bir süreç içerisinde, kurum açma aşamasına gelebilirken, Kürt Dili Kursu; amatörce çalışmalar, ekonomik zafiyetler ve rehavetçi, ertelemeci yaklaşımlar nedeniyle ancak Kasım 2003'de resmi başvuruda bulunabildi. Başvuru tarihi olan Kasım 2003 ile, ilgili bakanlıktan kurum açma ve öğretime başlama izninin verildiği 23 Ağustos 2004 tarihleri arasında geçen bir yıla yakın zaman, kabul edilebilir bir sürece değildi;

Anlaşılması gereken şudur ki; başvuru işlemlerini yapmaları gereken devlet kurumları, her nedense savaşıyorlardı, geçiştirici ve şüpheli yaklaşıyorlardı. Bir tavır veya niyetlen bağımsız ama en azından gözlemlenen ve şahit olunan durum maalesef böyleydi. Bizce devlet kurumlarının; Kürt Dili Öğretimi karşısındaki bu katı ve ketum tutumları, AB üyeliği görüşme takvimi paralelinde bir "esnemeye" uğradı. Bir yıllık yoğun bir emek ve uğraşın sonunda merkezimiz bilindiği gibi 26 Eylül 2004 günü büyük bir coşkuyla ama (ne yazık ki hayal kancı az bir kitlesel katılım) açıldı. Kürt Dili Öğretim Merkezinin açılması, ne denilirse denilsin bölgede de, Türkiye'nin en büyük metropolü olan İstanbul'da da açılması, Kürtlerin onlarca yıllık düş ve hayallerinin gerçekleşmesi oldu. Çapı ve içeriği ne olursa olsun bu bir kazanımdır. Bu kazanımı hiç şüphesiz Kürtlerin vermiş oldukları demokratik siyasi mücadelesi sağlamıştır. Gelişme aynı zamanda, Kürt Dilinin özgürleşmesine doğru evrilecek büyük bir adım olması açısından önem taşımaktadır. Bu evrilmenin gerçekleşme sürecini; Kürtlerin mücadelelerine olan bağlılığı, kültürel özgürlüklerine olan düşkünlüğü ile kazanımlarını sahiplenme tutumları belirleyecektir. Bu anlamda emekçiler özellikle eğitimciler büyük bir rol düşüyor. Anadilin anlam ve önemini en iyi anlatan eğitimcilerdir. Eğer eğitimler ve emekçiler başta kendileri bu kuruma sahip çıkar ve halk kitlelerini de bu kurumlara sahiplenmeyi teşvik ederse, Kürt Dilinin eğitim dili olarak temelini atılması gerçekleşecek ve böylece önümüzdeki zorlu mücadele süreçlerine dil merkezli önemli bir katkı sunacaktır.

HİYERARŞİK SİSTEMLE BAŞLAYAN KADININ İÇİNE ALINDIĞI STATÜ ÇÖZÜMLENMEDEN,
NE DEVLET NE DE DAYANDIĞI SINIFLI TOPLUM YAPILARI ÇÖZÜMLENEMEZ

SORGULAMAK VE DEĞİŞTİRMEK

ELİF AKGÜL

Kadın, toplumdaki koparılarak en kapsamlı köleliğe mahkum edilmiştir. Tüm diğer kölelikler, kadın köleliğine bağlı olarak gelişmektedir. Hiyerarşik sistemle başlayan kadının içine alındığı statü çözümlenmeden, ne devlet ne de dayandığı sınıflı toplum yapıları çözümlenemez. Erkek egemen toplumun klişeleşmiş değerleri, kadının sosyal bilimlerdeki yerini gerçekçi olarak konulmasını, doğru dürüst bir kadın tarihinin yazılmasını engellemiştir.

Bin yıllardır toplum ve dolayısıyla kadın tara-

findan doğal ve değişmez olarak algılanan "cinsiyet eşitsizliği" olgusunun görünür kılınması için, öncelikle bir bilinçlenme ve aydınlanma sürecini başlatmak, bununla birlikte sorgulama-örgütlenme-mücadele eksenini yaşamın tüm alanlarında harekete geçirmekti. Erkek egemen kültürün dayattığı tahribatları aşabilmenin önemli yollarından biri de, sorunlarının bilincine vararak; kendi öz gücüyle, tüm demokratik mücadele zeminlerinde güç haline gelmek, özgürleşebilmektir. Çünkü eşitsizliklerin ortadan kaldırılabilmesi, an-

Bugün gelineen noktada ise kadın emekçilerin, kamusal ve siyasal yaşama bilinçli katılımı, daha büyük bir önemle algılanmaktadır

çak ezilen cinsin siyasal alana ve toplumsal üretime bilinçli ve aktif katılımıyla mümkün olacaktır.

→Eğitim-Sen 1. Kadın

Kurultayını Gerçekleştirdi

Sendikalar, aile-iş-sendika üçgeninde cinsiyetçi ideolojinin cendresine düşen kadınların sorunlarının çözümü noktasında öncelikle yapı, politika, kültür ve kurallarını değiştirme, alternatif bir bakış, yapı ve tarz oluşturarak diğer alanları da dönüştürmek durumundadırlar. Bu bağlamda, 14 yılı aşkın bir süredir eğitim emekçilerinin hakları için mücadele eden Eğitim-Sen, oldukça önemli mesafeler kat etmiş, pek çok olumlu politikalar üretmiştir. Bugün gelineen noktada ise kadın emekçilerin, kamusal ve siyasal yaşama bilinçli katılımı, daha büyük bir önemle algılanmaktadır. Eğitim-Sen'de kadın üye oranı %41 ile en üst düzeydedir. Bu oran yaklaşık %34 olan dünya ortalamasının da üzerindedir.

"Sorgulamak ve değiştirmek" şiarıyla Ekim 2002 tarihinde başlatılan ve 2-3-4 Temmuz 2004 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirilen Eğitim-Sen 1. Kadın Kurultayı'nın amacı; eğitim emekçisi kadınların özgün ihtiyaçlarının tespiti, özel ve kamusal alanda varolan cinsiyetçi politika ve uygulamaların saptanarak çözüm

önerilerinin geliştirilmesi, cinsiyet eşitliği politikaları geliştirerek, sendikal politikaların bir parçası haline getirilmesi,istihdamda, işe girmede, terfi ve yükselmelerde cinsiyetçi anlayışlara dayanan tutum ve uygulamalardan doğan ayrımcılığa karşı politikaların geliştirilmesi, Sendika yapımızın tüm düzeylerinde kadınlara karşı ayrımcılığı ortadan kaldıracak ve kadınların sendikal faaliyetlere katılımını özendirecek uygun organlar oluşturma yönünde politikalar ve önermeler geliştirilmesi, Sendikal ve toplumsal alanda kadın örgütlenmesinin güçlenmesini sağlayacak politikaların üretilmesi yönündeydi. Bu amaç doğrultusunda belirlenen "Kapitalist Küreselleşme Kadınları Nasıl Etkiliyor, Eğitim İş Kolunda Çalışan Kadınların Sorunları ve TİS Talepleri ,Şiddete Karşı Politikalar Olumlu Eylem ve Güçlenme Politikaları" konuları üzerinde yoğunlaşma yaşandı. Her bir konu başlığına yönelik yaşanan yoğun değerlendirme ve tartışmalar sonucu önemli kararlar alındı.

210 delegenin katılımıyla gerçekleşen Kurultayımıza, yurt içinden ve yurt dışından pek çok kurum adına temsilciler katılarak deneyim ve görüşlerini aktardılar. Hollanda, Filistin temsilcileri, CHP ve AKP Kadın milletvekilleri, diğer siyasi partilerin kadın

temsilcileri, Bağımsız Kadın Örgütleri, Sendika ve Konfederasyon temsilcileri, ve akademisyenlerin etkin katılım sağladığı kurultayımızda oldukça zengin bir tartışma platformu yaratıldı. Çatışmacı kültürün aşıldığı, kadınların ortak dili ve kültürü yakaladığı, kadın renginde bir kurultay oldu.

Eğitim-Senin cinsiyet eşitliği politikalarını belirleyecek önemli kararların alındığı Kurultayın verimli geçişinde belirleyici olan en önemli etken, Eğitim-Senin kuruluşundan bu yana cinsiyet eşitliğine yönelik politikaları benimsemesi, pratikte bu yönlü çalışmalar yürütmesi ve 2000 yılından beri özgün bir kadın yapılanması olan Kadın Sekreterliğini oluşturması olmuştur elbette. Kurultayımızı devrimci, demokrat basın da ilgiyle izledi.

Kurultayda saptanan sorunlara yönelik geliştirilen çözüm önerileri ve alınan kararların yaşama geçmesi için çalışmak ve taleplerimizin arkasında durmak öncelikli hedefimizdir. Bu da kurultayımızın sonuçlarının işyerlerine, kadın üyelerimize ve örgütümüzün tamamına taşınmasıyla mümkün olacaktır. I. Kadın Kurultayımızın, Kadın hareketine dinamizm ve enerji katacağına, emekçi kadınların duruşunu güçlendireceğine; susturulmaya, geri plana itilmeye çalışılan kadınların söz söyleme, karar alma ve alınan kararlara sahip çıkma gücünü arttıracığına inanıyoruz. Eğitim-Sen Kadın Kurultayı aynı zamanda 22-23-24 Ekim 2004 tarihlerinde gerçekleştirilecek KESK Kadın Kurultayı'nda temel çerçevesini oluşturacaktır.

EĞİTİM SEN I. KADIN KURULTAYI SONUÇ BİLDİRGESİ

Biz eğitim emekçisi kadınlar, sendikalarda kadınları güçlendirmek amacıyla, "Sorgulamak ve Değiştirmek İçin" sloganı ile 2-3-4 Temmuz 2004 tarihinde, Eğitim Sen I. Kadın Kurultayı'nda, 250 delegenin katılımıyla Ankara'da toplandık. Dünyada ve Türkiye'de uzun yıllardır sürdürülen emek mücadelesi ile kadın mücadelesinin tarihsel ve güncel kazanımlarının ve erkek egemenliğine meydan okuyan taleplerinin varlığından güç alarak yola çıktık. Bizler, üç gün boyunca:

- Kapitalist Küreselleşme ve Kadın Emegi
 - Eğitim İşkolunda Çalışan Kadınların Sorunları ve TİS Talepleri
 - Kadına Yönelik Şiddet
 - Eğitimde Cinsiyetçilik
 - Olumlu Eylem ve Güçlenme Politikaları
- başlıkları altında toplanan beş ana konuda tartışarak sendikamızdaki kadın politikalarını yönlendirecek kararlar aldık.

Kadın Kurultayımız, içinde olduğu tarihsel ve siyasal koşulların çevrelediği sorunlarla birlikte toplandı. Kapitalist küreselleşme sürecinde dünyanın tüm coğrafyalarında kadınlar, daha çok yoksulluğa, esnek üretim süreçlerinde süreksiz ve güvencesiz çalışmaya, bölgesel çatışmalarda şiddete uğramaya, fuhuşa, aşağılanmaya maruz kalmaktadır. Bizler, ABD Emperyalizminin, çokuluslu şirket çıkarlarının ve silah tekellerinin hegemonyasında; emekçilerin, ezilen sınıfların, halkların ve farklı toplumsal kesimlerin yaşamlarını ve geleceklerini karartma pahasına Ortadoğu'nun altüst edildiği bir dönemde çalışmalarımızı sürdürdük. Yaşadığımız bölge hızla militarize olurken Ortadoğu'nun yoksul ve emekçi halkları can güvenliğinin bulunmadığı, daha çok yoksulluğa, açlığa ve insanlık dışı yaşam koşullarına mahkum olarak yaşamak zorunda bırakıldı. Bütün bu gelişmeler, zaten yüzyıllardır güçlü bir erkek egemenliği altında yaşayan Ortadoğulu tüm kadınlara çok daha zor koşullar dayatmaktadır. ABD'nin Genişletilmiş Ortadoğu Projesi (GOP)in gerçekleştirilmesinde önemli rol biçtiği ülkemizde yirmi yıllık bir savaşın ardından geliştirilmiş olan beş yıllık barış süreci tehdit altındadır. Bu koşullarda kadınlar ve çocuklar yeniden taciz, tecavüz, işkence, aşağılama ve saldırılarla yüz yüze kalacaktır.

Bu gerçeklerden yola çıkan Kurultayımız, almış olduğu kararları basının ve kamuoyunun bilgisine sunar.

Kapitalist Küreselleşme ve Kadın Emegi konusunda; Kurultayımız:

- 2005 Yoksulluğa Karşı Kadın Yürüyüşü'ne somut taleplerimizle katılmaya;
- Örgütün her düzeyinde bu yürüyüşe aktif katılımın

- örgütlenmesine;
- GOP (Genişletilmiş Ortadoğu Projesi) ve emperyalist saldırılara karşı Ortadoğu ve Kafkasya'daki eğitim sendikalarının kadın birimleri arasında en kısa zamanda bölgesel bir kadın toplantısının örgütlenmesine;
- Uluslar arası sendikal hareketler ve kadın hareketleri ile dayanışmanın geliştirilmesine ve ortak eylem programlarının oluşturulmasına karar vermiştir.

Eğitim İş Kolunda Çalışan Kadınların Sorunları ve TİS (Toplu İş Sözleşmesi) Talepleri konusunda Kurultayımız:

- Türkiye'de, neo-liberal politikalarla, kamusal hizmet alanında yapılan düzenlemelerin eğitim iş kolunda çalışan tüm kadın emekçiler üzerindeki etkilerini görünür kılmaya ve kamuoyunu bilgilendirmeye ve eylem programları hazırlanmasına;
- Okul öncesi kurumlarının parasız, zorunlu olmasına, yaygınlaştırılması için yasal düzenlemelerin yapılmasına;
- İş yerinde yaşanan cinsel taciz şekillerinin tanımlanmasına ve bunlarla ilgili yaptırımların belirlenmesine;
- Kayıt dışı sektörde çalışan kadınlarla eğitim emekçisi kadınların ortak sorunlarına karşı ortak politikaların, eylemliliklerin ve güç birliklerinin oluşturulmasına;
- Eğitim alanında çalışan kadınların ve öğrencilerin istekleri dışında bekaret ve cinsel ilişki kontrolüne tabi tutulmamasına, böyle durumlarda sendikamızın mağdurlara hukuksal ve psikolojik destekte bulunmasına karar vermiştir.

Kadına Yönelik Şiddet konusunda Kurultayımız:

- Örgütümüzün, aile içi şiddet ve cinsel taciz konusunda duyarlı hale getirilmesine;
- Töre ve namus cinayetleri konusunda bağımsız kadın hareketiyle birlikte politikalar geliştirilmesine ve işbirliği içinde eylem programları hazırlanmasına;
- Şiddete karşı duyarlılık geliştirmek için hizmet içi se-

- minerler düzenlemek amacıyla MEB'e önerilerde bulunmaya ve uygulama için zorlayıcı olmaya;
- Şiddete eğilimli ve sorunlu öğrencilerin topluma kazandırılabilmesi amacıyla MEB ve Sağlık Bakanlığı ile işbirliği halinde öğrencilerinin rehabilite edilmesini sağlayacak çalışmalar yapılmasına;
- Eğitim Sen'in bu konuyla ilgili olarak MEB ile ortak eğitim materyalleri hazırlanmasına karar vermiştir.

Eğitimde Cinsiyetçilik konusunda Kurultayımız:

- Önümüzdeki eğitim-öğretim yılı başında eğitimde cinsiyetçiliğe karşı kampanya başlatılmasına;
- Öncelikle kız çocukları ve kadınların eğitim hakkını kullanmalarının önündeki engellerin kaldırılması için çaba gösterilmesine;
- MEB'de bir eşitlik komisyonu kurulması ve bu komisyonda Eğitim Sen'in temsil edilmesine;
- Eğitim fakültelerinde ders programlarına "Toplumsal Cinsiyet" dersinin zorunlu olarak konulmasına karar vermiştir.

Olumlu Eylem ve Güçlenme Politikaları konusunda Kurultayımız:

- Sendikamızda varolan kadın sekreterliğinin tüzükle güvence altına alınmasına;
- Sendikamızda işyeri temsilciliğinden başlayarak şube ve genel merkez delegeliği ve yönetim kurullarının seçimlerinde her organ için ayrı ayrı hesaplanmak üzere %40 kadın kotasının uygulanmasına;
- Sendika yönetimlerine bildirilen taciz ve şiddet olaylarına yönelik cezai yaptırım uygulanması için merkez disiplin kurulu yönetmeliğinin yeniden düzenlenmesine karar vermiştir.

Biz kadınlar, sendikamızın kapatılması amacıyla açılan davanın bizi yıldırılmayı amaçladığını biliyoruz ve sonuna kadar mücadele etme kararlılığında olduğumuzu başına ve kamuoyuna duyuruyoruz.

Eğitim-Sen Merkez Kadın Sekreteri

İtaat ettim ÖLDÜRDÜM

PINAR HİVDA

Bir trajedi, bir kimlik ve bellek yitimi. Vicdanımıza seslenirken mantığımızı yerle bir eden. Yaşam hakkı ihlali ceza indirimi verilen, anlamsızlık içinde oluşturulmaya çalışılan anlam; töre cinayetleri. Şemsiye, Güldünya ve onlarla aynı sonu paylaşan veya bu sondan şans eseri kurtulan

pek çok kadın, ölümleriyle töre cinayetlerinin var olduğunu, yaşadığını görmek ve duymak isteyen bizlere tekrar tekrar gösterdi. Bu yaşananlar kapalı toplumlarda, dört bir yanı kurallarla çevrili mekanlarda, "kadının" unutturulduğu yaşamlarda yüzyıllardır devam etmekteydi. Son zamanlarda olan buğulu camların parçalanmasından başka bir şey değil. Töre; toplulukta çok önceden beri kullanılan kuralların gelenek-görenek ve alışkanlıkların bütünü, toplumdaki ahlakla ilgili hareketleri ifade etmektedir. Törelere toplumun ortak bilincini ifade ederler. Bu bilinç ahlak üzerine kuruludur. Töre adına gerçekleştirilen cinayetlerdeki ahlak gerekçesi; "Namusun kaybedilmesi", "onurun çiğnenmesi", "namusa leke sürülmesi" olarak ifade edilmekte böylelikle kişilerin vicdanına ve hukuka seslenirken güçlü! bir dayanak oluşturulmaya çalışılmaktadır.

Egemen sistemde, toplumun bilincinde cinayetin geçerliliği namus olgusunu ihlal edenlerin veya edenin "hak ettiği" üzerine oturtulur

Gelenek, görenek, ahlak ve töre gibi toplumsal kurallar uygulamada devamlılığını "Uyma" davranışından alır. Uyma davranışı bir bireyden geldiği gibi toplum bir bütün olarak ta uyma davranışı gösterir. Bir bireye uyulduğu gibi esas olan topluma uyma ve toplumun bütünüyle hareket etmedir. Bireyler uymama davranışının doğurabileceği sonuçtan çekindikleri için uyma davranışını gerçekleştirirler. Burada bireylerin tercihleri iradeleyle belirleniyormuş gibi gözükse ve uyma davranışının bir kısmı buraya bağlansa da bu çok güçlü bir veri olarak ortaya çıkmaz. Uyma davranışı bir anlamda itaat etmektir. Töre cinayetlerinde görülen uyma davranışı, topluma itaat etmekten kaynaklanmaktadır. İtaat sonucu uyma davranışının temelinde uyulanın uyanın üstündeki gücü ya da kontrolü vardır. Bu uyma davranışı kökeni; sınıflı toplum gerçekliğinden almaktadır. Erkek egemen devlet yapısının ortaya çıkışıyla beraber hiyerarşinin getirdiği tahakküm zorunlu olarak uyma davranışını oluşturmuştur. Devlet'in varlığını devam ettirmesinin dayanağı

egemenliği altındaki bireylerin uyma ve itaat etmeyi gerçekleştirmeleriyle olanaklı olur. Toplumsal kontrol töre cinayetlerinde cinayet öncesinde gösterir. Feodal, aşiretçi, erkek egemenlikli toplum yapısı "Kapalı toplum" özelliği nedeniyle toplumsal kontrol ve bunun üzerinden gerçekleşen uyma davranışının sürekliliğe sahip olmasını getirir. Bu toplum içerisinde olan ya da toplumun uzağında dahi olsa toplumsal benliği iç benliğinde güçlü yaşayan birey veya bireyler; itaat davranışının gerçekleştirilmesiyle kendine yaşam zemini bulurlar. İtaat etmek uyma davranışını, o da toplumda kabullenilmeyi, varlığını! devam ettirmeyi getirecektir. İtaat eden bireyler " olması gerekeni" yerine getirdiklerinden sonuç iç benlik ve toplumsal benliğin zarar görmemesi olacaktır. Bu zarar görmeme durumunu yalnızca bedensel olarak anlamak gerekir; zira yukarıda da ifade etmeye çalıştığımız gibi dışlanma, yalnızlık, sevgisizlik, saygınlık yitirme, gurur kırılması, başarısızlık ve işe yaramama durumlarının yaşanmaması olarak görmek gerekir.

İtaat etmenin temelinde yatan güdü; cezalandırılmamak ya da ödüllendirilmektir.

Töre cinayetlerinde kız kardeşi-

ni, ablasını, eşini, annesini, kızını öldüren birey, toplumun içinde başı dik gezmeyle! ödüllendirilmektedir. Bu ödülü alırken "Bir insanı katletmek" durumunun sorumluluğunu hiçbir şekilde almamasındaki temel "Namusun temizlenmiş" olmasıdır. Kaybedilmiş vicdan, ortadan kaldırılmış doğru ve güzel, yarım bırakılmış hayatlar, bu sözüm ona temizlik! karşısında hiçbir anlam ifade etmez.

Tarımsal töre biliminde, töre bilimin kaynağı olara Tanrı gösterilir. İyi davranışlarla kötü davranışlar Tanrı iradesine uygunluk ya da uygunsuzlukla ölçülür. Her şeye katlanma, kaderine razı olma, acılara ve kötülöklere direnme. Töre cinayetlerinde kullanılan bir diğer temel dayanak budur. "Namusunu kirletmiş" olan kadın tanrı katında da ikinci sınıftır. Aynı suç! paylaştığı erkek kendini (belki) kurtarabilecekken kadın tanrı iradesine uymamıştır; bu nedenle kaderine razı olmalı ve her şeye katlanmalıdır. Bu yalnızca çalınmış yaşamlar için değil, ölümleri kabullenmeyen yakınları içinde geçerli kılınmaya çalışılan bir kuraldır. Toplumun diğer üyeleri de itaat etme davranışı üzerinden "Töreye karşı gelen" kadının kaderine razı olmalı ve acısına katlanmalıdırlar. Acıya katlanmanın ötesinde katledilen kadının kadın veya erkeğin cesedine sahip çıkmakta bir uygunsuzluk olarak ifade edilmektedir. Aslında cenazeye sahip çıkmak açık olmasa da topluma içten içe bir karşı çıkıştır.

Töre cinayetlerini münferit olarak ifadelendirmek, toplumun gerçekliğinden, bireylerde içselleşen toplumsal benlikten, aynı ele almak bu cinayetleri soyutlamaktan öteye geçmeyecektir. Soyutlamak soyut çözümlerin varlığını getirecektir ki bu çözüm değil çözümsüzlüktür.

Töre cinayetlerinin alt temelinde yatan Namus olgusu; çocuğun kişilik gelişimi dö-

neminde "iyi-kötü" ikilemi ile alt benliğe yerleştirilirken, sembol olarak ta kadın ve erkek bedenleri alt benliğe oturtulur. Kadın ve erkek bedeni artık fizyolojik alan değil namus olgusunun yaşam bulduğu alan olarak kabullenilir. Bu kabullenişten itibaren kutsanan tabulaştırılan bedenler, bunun üzerinden gelişen cinsellik, aşk ve sevgi; kurallı hale gelmektedir. Kurallı hale gelen sevgi, aşk ve cinsellik toplumun biçimlendirdiği şekliyle yaşam bulmaktadır. Bu biçimlendirmenin dışına çıkış topluma ve onun kurallarının dışına çıkış olarak kabul edilir. Bunu engellemenin yolu ortak bir toplum bilincini oluşturmaktan geçer. Bu ortak bilinç ahlakla örölü olan töreyi karşımıza çıkartır. Töreye karşı çıkışı engellemek için ödöl ve cezayla örölü toplumsal kontrol oluşturulmuştur.

Töre cinayetleri işlenen cinayetin bu mantık doğrultusunda gerçekleştirilmesi ve makul hale getirilmesi olarak da ifade edilebilir.

Kadının erkek egemen sistem tarafından günahkar, suçlu, ikinci sınıf, sömüröye açık olarak kabul edilmesi, şehvetin kandırmanın, aldatmanın simgesi olarak görülmesi bunun din ve toplumun kurallarıyla sistematize edilmesi, töre cinayetlerinde yaşanan vahşetin "doğal" ve "kabul edilebilir" olmasını sağlayan önemli etkenlerden biridir. Toplumun bilincinde cinayetin geçerliliği namus olgusunu ihlal edenlerin veya edenin "hak ettiği" üzerine oturtulur.

Ölümün hak edilmesi, öldürmenin hak olarak verilmesi, işte insanın kendi kendisiyle ve cinsiyle çelişkisi. Hayvan ve bitki ile arasına mesafeler, aşılmaz üstünlükler! koyan insanoğunun evrenin merkezi olma iddiasında dibe vuran gerçekliğinin ortaya çıkışı günümüzde kendini töre cinayetleri ile göstermektedir.

■■■■ Töre cinayetlerini münferit olarak ifadelemek, toplumun gerçekliğinden, bireylerde içselleşen toplumsal benlikten, aynı ele almak bu cinayetleri soyutlamaktan öteye geçmeyecektir. Soyutlamak soyut çözümlerin varlığını getirecektir ki bu çözüm değil çözümsüzlüktür.

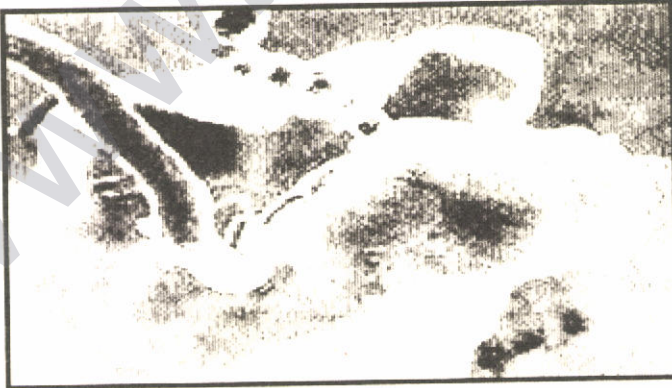
GERÇEKLEŞEN HAYALET NANO TEKNOLOJİ

TUNCAY KOÇAK

Hastalıkları tespit edebilen nano kablolar, saç teline sığan mikroskobik mikroskoplar, mikro organizmaların taşınması, hasar gördüğünde kendi kendisini tamir eden robot yada kumaşlar; damarlar içerisinde hareket edip hücrelere ulaşan ve hastalıklı hücreleri tedavi eden Nano robotlar... Belki de bunlar içerisinde en çarpıcı örnek, hayaletlerin yaşamımıza girmesidir. Bir düşünün

II: **İnsan yaşamında devrim yaratan Nano teknoloji hem bilimsel çevrelerde, hem tüketim kültüründe, hem de ekonomik anlamda büyük yankı uyandırıyor**

yolda yürüyorsunuz; tonlarca ağırlıkta olan araba gözlerinizin önünde havaya kalkıyor, işte o zaman ne düşünürsünüz? İlk akla gelen tabi ki hayaletler olacaktır. Nano teknoloji bu hayaleti yaratıyor. Mikro elektro mekanik sistemler (MEMS) üstünde çalışan bilim insanları, karmaşık makinelerin prototiplerini üretiyorlar. Berkeley, California Üniversitesi'nde, dünyanın en küçük içten yanma motorunu imal ettiler: Bu, hafif yakıtla çalışan ve dakikada 40.000 devir yapan bir rotor. Gelecekte, diz üstü bilgisayarlara, sayısal kameralara ve diğer taşınabilir elektronik cihazlara, mikro jeneratör olarak güç sağlayabilir. Amerika'nın Sandia Ulusal

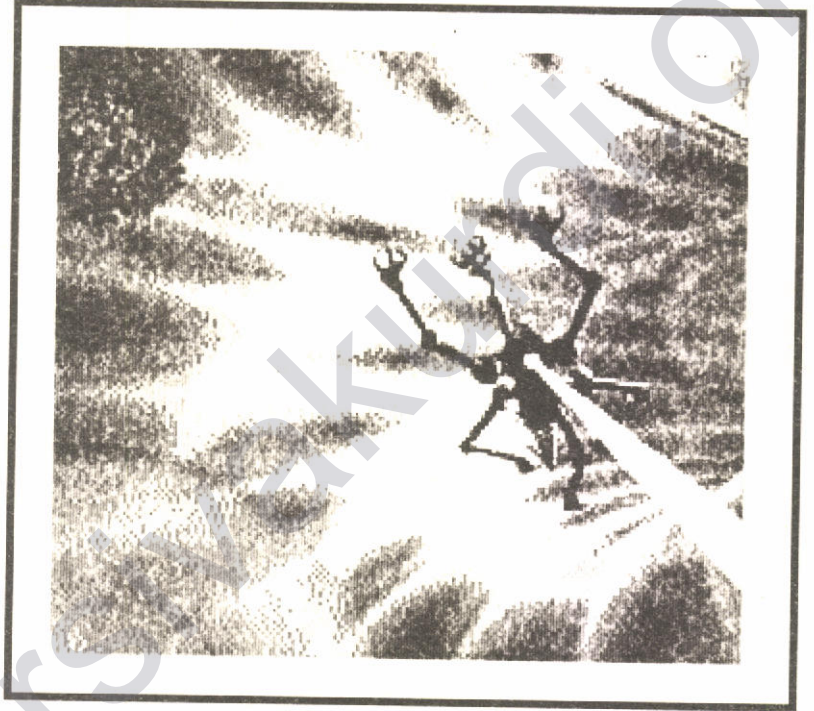

Nano sözcüğü Yunanca'da Cüce anlamındaki "Nanos" tan gelir ve çok küçük maddelerin teknolojisi demektir.

Labaratuvarları'nda hizmet veren araştırmacılar, bu motorları daha da kullanışlı kılmak üzere kayış, zincir ve tekerlek kolu eklemeyi amaçlıyorlar. Böylece, motordan devre kartının başka bir yerine güç aktarılabilir.

MEMS'ler birden fazla aygıt da besleyebiliyor. MEMS'lere mikroskobik vitesler ekleyen bilim insanları, ufak motorların gücünü 3 milyon kat artırdılar ve 450 gramlık nesnelere havaya kaldırdılabildiler. İşte nano teknolojinin bazı mucizeleri...

İnsan yaşamında devrim yaratan Nano teknoloji hem bilimsel çevrelerde, hem tüketim kültüründe, hem de ekonomik anlamda büyük yankı uyandırıyor. Elektriğin bulunuşu, telefonun icadı gibi birdenbire değil de tedricen gelişmesi Kamu oyunun nano ölçekli çalışmalar hakkında fazla malumat sahibi olmasını engellemiştir. Oysaki bir grup bilim adamı "Gri Bulamaç" senaryosu ile Nano teknolojinin Nükleer savaştan, doğal çevremizin yıkıma uğramasından daha tehlike olduğunu, 21 yüzyılın küresel huzurunu tehdit

eden bir gerçekliğe doğru yol aldığını ifade etmektedir.

Nano sözcüğü Yunanca'da Cüce anlamındaki "Nanos" tan gelir ve çok küçük maddelerin teknolojisi demektir. 1. nanometre milimetrenin milyarda biri, hidrojen atomunu çapının 10 katıdır. Nano teknoloji dünyası geleneksel olarak 0,1-100 nanometre aralığında tanımlanır. Bu birim özelliğini şöyle örnekliyor

Thomas Kenny "Tırnaklarınız saniyede ne kadar uzar?"

Nano teknoloji: nanometre ölçeğindeki fiziksel, kimyasal ve biyolojik olayların anlaşılması kontrolü ve üretimi amacıyla, fonksiyonel materyallerin, cihazların ve sistemlerin geliştirilmesidir. Nano ölçekteki olayların manipülasyonu ile bilim ve teknolojiye yeni ufuklar açılmaya başlamıştır.

Nano manipulator: Bir insana

molekülleri görme dokunma ve değiştirme imkanı tanıyan sanal gerçeklik arabirimidir. Virüs, DNA iplikleri ve nano tüpleri modifiye etmek amacıyla kullanılabilir. Sanal gerçeklik eldivenleri ve gözlükleriyle kullanıcı örneğin bir şeyin yüzeyini görmesini ve hissetmesini sağlamaktadır. Böylelikle kullanıcı eliyle mikroskopik objeleri tutabilir, itebilir, hareket ettirebilir ve sonuçta çıkan kuvveti, etkileşimi hissedebilir.

Böyle bir teknolojiyle gen transferi, enzim değişimi, jeller ve yüzeyler üzerinde lokal değişiklikler yapabilmek mümkün olmaktadır.

Nano teknologları en çok heyecanlandıran madde karbon nano tüpler. 1991'de, bir Japon araştırmacı tarafından tesadüfen keşfedildi. Nanotüpler, içi boş silindir halinde sarılmış karbon atomu yaprakları. Bu yapraklar, iki ucunda birer şapka olan tavuk şişine benziyor ve sıradışı özelliklere sahip. Çelikten 10 kat güçlü, 6 kez hafif. Köprü, uçak ve uzay asansörü yapmaya çok uygun. Tek sorun, laboratuvar kaynaklı en uzun nanotüpün 10 milimetre boyunda olması.

Günümüzün gizli gelişen bu teknolojisiyle ABD yılda – özel

sektör hariç- 600 milyon dolar Japonya 500 milyon dolar ayırıyor. Yine Çin, Rusya, İngiltere ve Almanya bu alana büyük miktarda bütçeler ayırıyor. Bu bütçeler ayrılırken 5 yıllık araştırmalar desteklendiği gibi 20-30 yıl sonrasını kapsayan araştırmalarda destekleniyor. Nano teknolojinin babası olarak gösterilen Eric K. Drexler, Nano teknoloji terimini 1986 tarihli "yaratılışın Motorları" başlıklı kitabında genel kullanıma soktu. Drexler'in bilimsel kehanetlerle düşleri uygun dozlarda karıştıran bu kitabı o dönemde çok ilgi uyandırmıştı. Kitapta minyatür montajcılarının (Nano teknolojiyle üretilen araçların) kandaki hastalıklı hücreleri tek tek iyileştirdiği bir gelecek öngörülüyordu. Bununla kalmayıp, yapay beyinler icat ediliyor, atmosfer kirlilikten arındırılıyordu.

Yeni bir sanayi devriminin öncüleri ifadelendiriliyordu. Drexler küçük boyutlu teknolojiyi hayal eden ilk kişi değildir. Ondan yaklaşık 30. yıl önce, 29 Aralık 1959'da tanınmış fizikçi Richard Feynman Amerikan Fizik Derneğinde "Alta daha boş yer var." başlıklı bir konuşma yaptı. Bu konuşma da Feynman günümüze dek yazılmış

sözcüklerin 0,1 milimetrelik bir küpe sığacağını hesaplamıştı. 0,1 milimetrelik ölçüyü insan gözünün görebileceği en kaçak kıymık örneğiyle açıklanıyordu. Feynman'ın görüşünün peşinden giden bilgisayar endüstrisi, bu alanda büyük gelişmelere imza attı. Nano teknoloji sektöründe, 1981 yılında, tarama tünelleme mikroskobunun icat edilmesiyle büyük bir patlama yaşandı. Bu mikroskopla atomların kuşbakışı 3 boyutlu görüntüleri elde edilip yüzeyleri taradığı hissedilebiliyordu.

Nano teknoloji, atom ve Molekül ölçeğinde özel yöntem ve tekniklerle yapıların materyallerin ve araçların inşa edilmesini; bu ölçekle ölçme, tahmin etme, izleme ve yapım faaliyetlerinde bulunmayı ve bu ölçeğin bazı temel özelliklerinden yararlanma kabiliyetini ifade ediyor. Nano teknoloji günlük yaşamımızı toptan değiştirecek güçte yeni bir teknolojidir. Nano teknoloji ile kullandığımız aletler, bilgisayarlar, yapılar, elbiseler ve materyalleri değiştirecek ve yeni ürünler, piyasalar ve yaşam tarzı gündeme getirilecektir.

Yanmayan ve yüksek ısıyı geçirmeyen elbiseler, hasar gördüğünde kendi kendisini

tamir eden robot yada kumaşlar, kuşa benzeyen kanat yapıları ile yakıtsız uçabilecek uçaklar, gönderilen manyetik dalgalarla beyin kontrolü yapılabilen insanlar, seri yolla deprem meydana getirme, Lazerli göz ameliyatları...xxx Bilim kurgu filimlerinde görülebilecek bu gelişmelerin bir kısmı nano teknoloji ile gerçekleşti, bir kısmı ise artık enkaz dahilinde. Nano teknolojinin kullanım alanı iki boyutta düşünülebilir. Birincisi elektrik devrelerinde kullanılan boyutlar giderek düşürülüyor. Bu sayede belli bir hacme koyulacak devre sayısı artmış olacak. yani daha ufak hacimlere daha fazla bilgi koyulabilecek. Eskiye nazaran elektronik cihazların boyutları daha da küçülecek. İkincisi, nano boyutlarda ancak görülebilen özellikleri elde edebilmek.

Nano teknoloji ile yüksek boyutlarda elde edilemeyen manyetik ve elektronik özellikler ortaya çıkarılıyor. Örneğin direkt değil ama en direkt yollardan fay hattında biriken enerji sismik dalga ile harekete geçirilebilir. Nano teknolojinin özel bir örneği olarak da şu verilebilir:

Altın taneleri sadece nano metre boyutlarında bir camın içine kırmızı renk veriyor. İşte bu nano boyutlarda görülebilen özelliği biz alıp lazer yapımında kullanıyoruz.

Milyon dolar harcamaların yapıldığı nano teknolojinin ne tür sonuçlar getirdiğini 10 yıl önceki Körfez savaşı

ile 10 yıl sonraki Irak savaşı sırasında kullanılan teknoloji aletlerin değişiminde bulabiliriz.

Algılayıcı cihazların yapılması, daha küçülmüş ve hafif cihazların yapılması vb.

Yine terörizmin artmasından dolayı ABD birçok yere insan yollamak istemiyor. Ufak uçakların, çocuk uçakları gibi bir uçağın içine kimyasal analizler yapabilecek resim çekebilecek cihazlar yerleştiriyorlar. Şu anda 3 saat uçan uçaklar var. Bu süre 24 saate çıkartılmak isteniyor. Körfez savaşında gaz etkinliğini arttırmak için askerlere aşı yapılmıştı ve bu aşı bir kısmında ters tepki yapmıştı. Bu da başka bir örnek. İşte Nano teknolojiyi "Gri Bulamaç" senaryosu ile açıklayan bir kısım bilim insanı bu teknolojinin ahlaki tartışmalara ve çevresel zararlara neden olduğunu ifade etmekte. Nano teknolojiyle ortaya konulan minyatür montajcılar, bir maddenin atomunu diğerine dönüştürerek üreyecek, işler kontrolden çıkarsa, gezegenimizdeki her hayvan, bitki ve insan, makine hammaddesi olarak, iki gün içinde tüketilecek. "Gri bulamaç" senaryosunun bir kısmı bu şekilde ifadelendiriliyor.

İnsan aklının ulaşabileceği sınırların sonsuzluğunu gösteren 21. yüzyılın bu inanılmaz teknoloji bilim insanlığın yaşamına mı yoksa zararına mı kullanılacağı sorusunu karşımıza çıkarıyor. Cevap yaşamda gizli...

III Nano teknoloji ile yüksek boyutlarda elde edilemeyen manyetik ve elektronik özellikler ortaya çıkarılıyor. Örneğin direkt değil ama en direkt yollardan fay hattında biriken enerji sismik dalga ile harekete geçirilebilir. Nano teknolojinin özel bir örneği olarak da şu verilebilir:

II.DÜNYA SAVAŞI SONRASI

EMEK SERMAYE

NECAT KEBAT

“İkinci Dünya Savaşı sıradan bir savaş olmayıp, en derin bunalım sürecine giren kapitalist uygarlığın köklü bir restorasyon amacına dayanmaktadır. II. Dünya Savaşı sonunda ortaya çıkan tarihsel durum, uygarlık sisteminin klasik siyaset ve devlet biçimleriyle yönetilemeyeceğini ortaya çıkarmıştır”

“Dünya ekonomileri İkinci Dünya Savaşını takip eden çeyrek yüzyıllık dönemde hedeflediği yüksek büyüme oranlarına ulaşamamıştı. Yeni istihdam olanakları ortaya çıkaramamış, işsizlik oranları da rekor düzeylere ulaşmıştı Bunlara paralel olarak, yarım-zamanlı çalışma ve eksik istihdamda büyük sıçramalar olmuş, sendikasızsızlaşan işçilerin sayı ve

oranlarında büyük artışlar gerçekleşmiştir Öte yandan yine İkinci Dünya Savaşı sonrası ekonomik yükseliş dönemine damgasını vuran sosyal devlet harcamalarında da önemli kesintiler yapılmış, eğitim, sağlık, işsizlik sigortası, göçmen politikası gibi alanlarda etkisi giderek daha keskin hissedilen gerilemeler söz konusu olmuştu.”

Bu gerilemelerin kaynağı neydi ? Kapitalist uygarlık yaşadığı derin bunalımdan çıkış yolunun faturasını yine işçilere, emekçilere, yoksullara mı kesecekti? Kapitalist uygarlık yaşadığı krizin nedenlerini neye bağlıyordu ve bu krizden çıkış yolu için benimsediği yeni liberal düşünceyi nasıl temellendiriyordu ?

Kapitalist uygarlık, 1970'lerde krizden çıkış için benimsediği yeni liberal düşünce, krizi büyük ölçüde Keynesyen ekonomi politikaları ve fordist üretim sistemine bağlamaktaydı. Bu nedenle de önerdiği politikalar, esas olarak 1945 sonrası uygulamada bulunan politikaların bütünüyle dönüştürülmesine yöneliktir. Bu bağlamda, yeni liberal dönüşüm sürecini önceki dönemi kısaca özetleyerek ele almak daha anlamlı olacaktır.

"1929 dünya ekonomik krizinin ortaya çıkarttığı sorunlara klasik iktisadi düşüncenin "laissez-faire" ilkesine dayalı uygulamaların çözüm olamaması, kriz için yeni çözümler arayışlarını gündeme getirmiştir. Bu bağlamda, ekonomide talep yaratıcı politika arayışları ortaya çıkmış ve ilk olarak 1930'ların başında New Deal gibi devletin talebi arttırmaya yönelik olarak müdahalede bulunmasını öngören politikalar izlenmiştir. II Dünya savaşı sonrasında ise, J.M. Keynes tarafından 1936 yılında ortaya atılan ve yine toplam talebi arttırmaya yönelik politikaları içeren düşünceler, kapitalist ekonomiler tarafından benimsenmiş ve uygulamaya konulmuştur."

"Keynesyen teorilerin etkisi altındaki 1945 sonrası ekonomi politikalarında, talebi artırmanın ancak devlet müdahalesi ile olabileceği görüşü benimsenmiş, devlet müdahaleleri ile sermaye birikimindeki düzensizlikleri, daralmaları ve durgunlukları yumuşatarak, bunların etkilerinin azaltılması hedeflenmiştir."

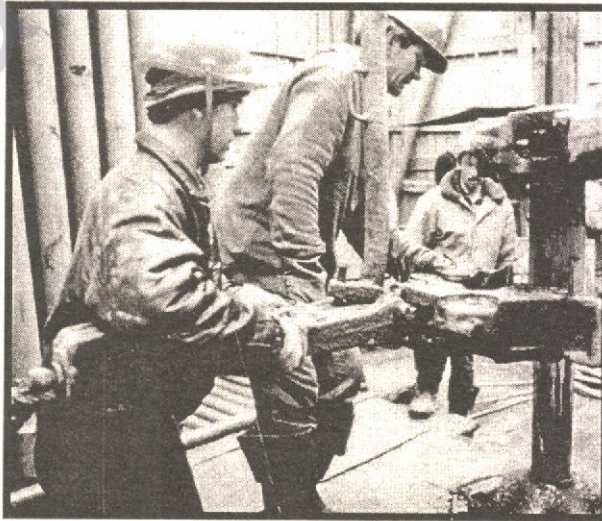
"Bunun yanı sıra, devlet harcamaları içinde sosyal harcamalar olarak nitelendirilebilecek, sermaye dışı sınıfların maddi refahını yükseltici harcamaların payı arttırılmıştır. Ayrıca, sendikaların üye sayıları ve bununla bağlantılı olarak gerek işyeri düzeyinde, gerekse ulusal düzeyde karar alma mekanizmalarındaki etkinliği artmış, asgari ücret, azami çalışma saatleri gibi konular yasalarla emeğin lehine düzenlenmiştir. Çalışma yaşamındaki bu reformlarla emeğin statüsü de değişime uğra-

mıştır. Böylece işçi sınıfı, kapitalist birikim modelindeki değişikliklerin etkisi altında, sınıf olarak kendisini yeniden oluşturmasını sağlayacak maddi olanakları elde eden ve harcayan ekonomik özne haline gelmiştir."

İkinci Dünya Savaşı sonrasında başlayan Keynesyen politikaların da etkisi ile yaklaşık 25 yıl süren toparlanma ve genişleme döneminde, kapitalist ekonomiler yüksek büyüme hızına ulaşmış, dış ticaret hacmi artmıştır. Gerek gelişmiş, gerekse gelişmekte olan ülkelerde yaşanan bu olumlu süreç, 1969-1970 yıllarında ABD'de çıkan stagflasyon, 1971 yılında uluslararası para sisteminin çöküşü ve 1974-1975 yıllarında dünya ekonomisindeki ani daralma ile birlikte sona ermiştir.

Esas olarak, kar oranlarındaki görece düşüştüğü kaynaklanan kapitalizmin bu yeni krizinden çıkış için, öncülüğünü Chicago okulundan Hayek ve M. Friedman'ın yaptığı "yeni liberal" ekonomi politikaları, başta İngiltere ve ABD olmak üzere bir çok kapitalist ülkede benimsenmiştir. Yeni liberal akıma göre, "Keynesyen politikalar sonucu karların üzerinde baskı yapan unsurlar ortadan kaldırılmalı ve devletin sermayeyi desteklemesi sağlanmalı, böylece, Keynesyen iktisadın tüketimi yönlendirmeye ve talep oluşturmaya yönelik politikalarının yerine, üretimi ve arzı ön plana çıkartan politikalar öncelikli olmalıdır."

Yeni liberalizmin krizden çıkış önerilerini daha açık

İkinci Dünya Savaşı sonrasında başlayan Keynesyen politikaların da etkisi ile yaklaşık 25 yıl süren toparlanma ve genişleme döneminde, kapitalist ekonomiler yüksek büyüme hızına ulaşmış, dış ticaret hacmi artmıştır

olarak şu şekilde özetlemek mümkündür: "Devlet ekonomiye müdahaleden vazgeçmeli, liberalizmin "laissez faire" ilkesi yani, serbest piyasa anlayışı tekrar geçerli olmalıdır; para arzındaki artış, ekonominin suni biçimde şişirilmesine engel olacak biçimde sınırlandırılmalıdır; dünya ölçeğinde meta, para ve sermaye akımlarına karşı her türlü engel ortadan kaldırılmalıdır; sermaye üzerindeki vergi yükü hafifletilmeli, devlet harcamaları yeniden bölüşümcü ve sosyal ücreti artırıcı olmaktan çıkartılıp sermayeye yardım edici bir yapıya sokulmalıdır."

Yeni liberal politikaların uygulamadaki amaçları ve bu uygulamaların sonuçları değerlendirildiğinde, 1945 sonrası Keynesyen politikaların uygulandığı dönemde sendikalaşma ve çalışma koşullarına ilişkin alanlarda işçilerin elde etmiş oldukları yasal ve fiili hakların sermaye kesimine büyük bir yük olduğu görüşü hakim olmuştur. Bu anlamda, 1970'lerin ortalarında belirginleşen bunalımın başlamasıyla birlikte, sermaye kesimi işgücü piyasalarının katılığının giderilmesini gerekçe göstererek işçi sınıfının kazanılmış haklarına karşı mücadeleye girişmiştir. Sermaye kesimi bu mücadelede, geçici ve belirli süreli işlerin yaygınlaştırılması, yarım gün çalışmanın getirilmesi gibi uygulamalarla sendikal örgütlenmeyi zayıflatarak, işçi sınıfının bölünmesi ve ücretlerin baskı altına alınmasını sağlamayı hedeflemiştir. Sermaye kesimi tarafından sendikalara karşı olan bu tavır, kapitalist ülkelerin büyük bölümünde, bağımsız

işçi sendikalarını ya bütünüyle ortadan kaldırmayı başarmış ya da sendikal yaşama, devlete ve sermayeye bağımlı, göstermelik sendikaların egemen olmasını sağlamıştır .

Yeni liberalizmin kendisine hedef olarak aldığı diğer bir olgu da, yine 1945 sonrası Keynesyen politikaların etkisiyle oluşan ve devletin "sosyal devlet" olarak nitelendirilen işlevidir. Buna göre, "devletin gerek yeniden dağıtım fonksiyonu gereği sermayeden aldığı vergiler, gerekse sermaye dışı kesimlerden (prim vs) aldığı fonların, yine bu sermaye dışı kesimlerin yaşamlarını sürdürebilme (işsizlik sigortası, malullük, emeklilik vb) veya diğer yaşamsal gereksinmelerini (sağlık, eğitim vb) karşılayabilmeleri için kullanılmaktadır. Devletin bu işlevi, toplumsal artı değerın önemli ölçüde eksilmesi anlamına gelmekte, karı ve sermaye birikimini sınırlayıcı olarak görülmektedir." Bu nedenle yeni liberal akım devletin, toplumsal harcamaları ve bu amaçla sermaye kesiminden aldığı vergileri kısıtlamasını öngörmüştür.

Yeni liberalizmin, emeğin örgütlenmesi ve kazanılmış haklarına karşı geliştirdiği tepki ve devletin sosyal harcamalarda kısıtlamaya gitme istemlerinin yanı sıra sermayenin yeniden yapılanmasında da bir takım değişikliklere gitmiştir. Buna göre, yeterince üretken olmayan eski üretim sistemlerinin yerini yeni teknolojilere dayalı üretim sistemlerinin alması öngörülmüştür. Bunda amaç, "işçileri yeni yöntemlerle iş disiplini altına

olarak emek yoğunluğunu ve verimliliğini arttırmaktır. Böylece, 1960'lı yılların sonundan itibaren işçi sınıfının emek sürecindeki sermayenin despotizmine karşı verdiği mücadelenin engellenmesi ve bu dönemde işçilerin elde ettikleri kazanımlara son verilmesi hedeflenmiştir ."

Yeni liberalizmin öngördüğü politikalar, özellikle 1979 yılından sonra gelişmiş ve gelişmekte olan kapitalist ülkelerde yaygın olarak uygulanmaya başlamıştır. Bunun sonucu olarak, devletler, "sosyal refah devleti" olma hedeflerinden vazgeçmişler, böylece devletin yeniden bölüşüm fonksiyonunu gerçekleştirmek için yaptıkları harcamalar yerine sermayeye desteği arttırmışlar, kamusal hizmet veren uygulamalardan hızla uzaklaşmaya başlamışlardır. Öte yandan, gelişmekte olan ülkelerde uygulanan "ithal-ikameci kalkınma politikaları yerine ihracata dayalı dışa açık büyüme politikaları uygulamaya konulmuş ve bu ülkelerde korumaya duvarları kaldırılmıştır." Bunun yanı sıra, uluslararası sermaye, işçi sınıfı hareketinin zayıf olduğu ve çalışma koşullarının emeği daha rahat disiplin altına alan gelişmekte olan ülkelerde yatırım yapma tercihi göstermeye başlamıştır .

Kapitalizmin 1970'lerde içine düştüğü krizin bir diğer temel nedeni olarak da fordist üretim sistemi gösterilmiştir. Fordist üretim sisteminden kaynaklanan sorunların giderilebilmesine çare olarak; "uluslararası pazarın genişlemesi ve ihraca-

tı arttırma, artık değeri yükseltmek üzere ucuz işgücü bölgeleri bulma, emek sürecinde verimliliği arttıracak yeni örgütlenme biçimleri ve teknolojik değişiklikler ile yeni üretim alanları bulmak gibi yeniden yapılanma olarak da nitelenebilecek çabalar ön plana çıkmıştır.” Bununla birlikte, “sermayenin küreselleşmesi, yoğun teknolojik bir değişim (bilgisayarlaşma ve telekomünikasyon), üretim tekniklerinin yeniden organize edilmesi (stoksuz üretim sistemlerinin geliştirilmesi vb.) ve finanssal yeniden yapılanmayı içeren bir uyum sürecine girilmiştir. Böylelikle de kapitalist girişimin yeni hedefi olan üretim sistemlerinde esneklik ve güdülenmiş pazarlama büyük önem kazanmıştır”

Özet olarak Yeni liberalizmin kendisini “Yeniden yapılandırma”da “temel özellikler, sermayenin yoğunlaşması ve merkezileşmesi, yani kıyasıya bir rekabet mücadelesinden güçlenerek çıkan daha az sayıda fakat daha büyük tekellerin yükselişlerini sürdürmeleri, mali-sermayenin egemenliğini derinleştirerek arttırması ve sermaye ihracının ve dolaşım hızının artması günümüzde başat görüntülerdir.” “Özellikle son yirmi yıl içinde Dünya’da küreselleşme ve Rekabete dayalı piyasa ekonomisinin hakimiyeti yanında 1990’lı yıllarda Japonya’nın dünya ekonomisinde üstlendiği rolün artması (toyotizm), bilgi-işlem teknolojilerindeki gelişmelere bağlı olarak bilgilerin çok çabuk yayılması ve teknoloji alanında ortaya çıkan uluslararası rekabet dünya ekonomisinde önemli gelişmeler neden olmuştur.” Bu gelişmeleri ana hatlarıyla ortaya koyacak olursak şunları söyleyebiliriz:

Yeni üretim teknolojilerinin ve yeni üretim dalları ve bir bütün olarak üretim koşulları üzerindeki etkileri, bunların gerekli kıldığı üretim ve iş örgütlenmesindeki değişiklikler; tekellerin uluslar ve ulus arası düzeyde sermaye birikimi-

ni ve pazarları garanti altına alacak yeni örgütlenme modelleri geliştirmeleri; üretim teknolojilerindeki gelişmelerin iş gücü yapısı ve bilişiminde ortaya çıkarttığı değişikliklerden – daha nitelikli bir işgücünün ortaya çıkışı, öte yandan vasıfsız iş gücündeki artıştan, kitleselleşen işsizlik olgusundan- deregülasyon politikalarını derinleştirerek, iki yönden de yüksek artı değer elde etmek için yararlanma, meta üretim ve dolaşımını, Pazar hakimiyetini dünya ölçeğinde, farklı ortam ve koşullara, değişikliklere uyum göstererek güvence altına alabilme; dünya kapitalist emperyalist ekonomisinin bugün geldiği düzeye ve onun ihtiyaçlarına uygun, ekonomide olduğu gibi, siyasi yapılarda, kültürde, yaşama şekillerinde (İkinci Dünya Savaşı sonrasında geliştirilen “kitle tüketimi”, “popüler kültür”ün hakim kılınması, borsa ve faiz gelirlerinden pay alan “orta sınıf” ve görece geniş bir “yüksek ücretliler grubu”, “sosyal devlet” politikaları gibi) gerekli olan değişikliklerin gerçekleştirilebilmesi, yerel ve bölgesel düzeyde tıka-yıcı, engelleyici nitelikteki çelişki ve sorunları çözebilme, ya da uyum gösterebilme yeteneğinin kazanılması vb.” dünya ekonomisindeki gelişmelerin ana hatlarıdır.

Sonuç olarak: “Yeni düzen, 1945 sonrası oluşan eski düzenin saflaşmalarının dağıtıldığı, yeni ilişkilerin üzerinden yeni saflaşmaların oluştuğu çelişkili, çatışmalı ve vahşi bir rekabet içinde oluşmaktadır. Eski ve yeni düzenin ve geçiş sürecinin olguları arasında yoğun bir çatışmaya tanık oluyoruz. Dünya, bu çatışmanın en egemen eğilimi tarafından Ortadoğu’da yeniden yapılandırılıyor.”

Dünya, Ortadoğu üzerinden yeniden yapılandırılırken sorun işçilerin, emekçilerin, yoksulların ve sistem tarafından ötekileştirilenlerin bu durumdan kendine vazife çıkarıp harekete geçmeleridir.

Eski ve yeni düzenin ve geçiş sürecinin olguları arasında yoğun bir çatışmaya tanık oluyoruz. Dünya, bu çatışmanın en egemen eğilimi tarafından Ortadoğu’da yeniden yapılandırılıyor.”

DIJMINÊ XWEZAYÊ HÊZDAR Û QEDÎM MIROV XWE YE

Zayîn û MIRIN

ADAR JIYAN

Zayîn; di wateyêke teng de wekî bûyîn, welidîn, weladet, çêbûn, jê bûn, jê çêbûn hilatin, derketin, pêkhatin an jî welidandina heyberên ku li gora rêbazên xwezayê dizên, tê ravekirin. Mirin; di wateyêke teng de wekî tunebûn, ji holê rabûn, ji dest çûna jiyane an jî wekî bidawîbûna temenê heyî, tê ravekirin.

Xweza; ji wateya wê ya bêjeyî jî tê fêmkirin ku ew jî xwe bi xwe za ye. Ango, xweza, hem xwe hem jî heyberên ku di koşa xwe de hilandiye diwelidîne. Bi awayekî din mirov dikare bibêje xweza, hem jî xwe re û hem jî ji tevê heyberên din re dayikîyê dike.

Zayîn, tenê ne nasîn û hevnasîna xwezayê an jî destpêka jiyaneke nû ye. Mirin jî, tenê ne jidestçûna jiyane an bidawîbûna temenekî kin e. Ji bo wê mirov ne dikare her car zayîne wekî bizav, vebizav, hîlfirîşkîn û lihemberderketina xwezayê bibîne û ne jî mirinê her gav wekî

lêvegerandin û radestketina wê. Lewre xweza digel welidandina hemû heyberên heyî, dijmin û dijberên xwe jî diwelidîne. Dijminê xwezayê yê herî hêzdar û qedîm mirov bi xwe ye. Mirov reaksiyaona xwe ya sereke li hemberî xwezayê nîşan dide. Ew reaksiyaona sereke jî zayîn e. Belê hin caran jî mirin e. Zayîn, hem jidayikbûna giyanberan a

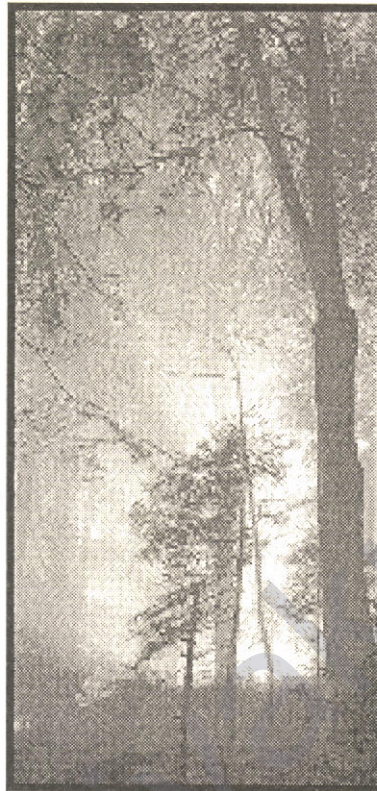
ku bi dilovaniya xwezayê re pêk tê ye û hem jî pozberiya wan a ku li hember xwezayê dest pê dike ye. Mirin jî... Lewre mirin jî reaksiyoneke xurt e li hemberî heyînen ku dixwazin jiyane dîl bigirin.

Heyberên ku di xwezayê de ji dayik dibin dîsa bi xwezayê re dikevin nav rikbariyeke giran û pê re şer dikin. Li gora biwêja kurdî ya "jê

keto pê keto" rewşa zarokên ku ji dê û bavê xwe dibin û peyre bi wan dikevin, pîr dişibe rewşa heyberên ku ji xwezayê dibin û peyre li hemberî wê derdikevin. Mirov bi xwe jî di nav de, tevê giyanwerên heyî pêşî ji xwezayê dibin belê dîsa li hemberî xwezayê derdikevin û pê re şer dikin. Bi rastî her çend ku ev yek wekî nakokiyeke gewre bê dîtin jî dîsa rêbazeke xwezayî ya jênager e. Rîknê hebûn û domdariya xwezayê û rêbazên wê li ser van nakokî, dijberî û dijayetiyên ava bûye. Di xwezayê de, her tişt bi dijberê xwe û bi dijminê têkûz dibe û dikemile. Bo nimûne: Dijmin û dijberê zayînê mirin e. Belê jiyan bi mirinê watedar dibe. Û mirin jî bi jiyanê. Li aliyê din her heyîn, dixwaze hebûna xwe bi tunekirina heyineke din bide selmandin. Yanê her heyber bi dijberê xwe an bi dijminê xwe re diwelide û hebûna xwe didomîne.

Derbasbariya zayînê, tenê ne ji bo heyberên jîndar an heyînên daringî(madî) ye. Gelek raman, têgih, rêman, bûyer û lêqewmî-nên xwezayî jî bi zayîn û mirinê rû bir û dimînin. Her wekî din kom, komel, civat, civak, çand, çîn, ol, dîrok, netewe, xuhermend(hikûmet) dûgel(dewlet) û şahînsahiyên(împaratoriyên) dinê jî bi zayîn û mirinê re nasdar dibin. Zayîn û mirina van têgihan jî dişibe ya mirov û heyberên din. Ew jî wekî hemû heyberên ruhber, pêşî dizên, bi ser piyan dikevin, dimeşin, dilezin, dibezin, di-

gihên, distewin, dekemilîn dipersin, diwestin, (car caran nexweş dikevin) pîr û kal dibin, ji hal dikevin, ditemirin û soxî jî dimirin. Şarîstaniyên mirovahiyê jî wisa ne. Ew jî di yek bi yek di van radeyan re derbas dibin. Û ew jî wekî nifşên mirov û heyberên din cur be cur in. Qet jî naşbine hev û din. Hin ji wan mohra xwe li dem û domanên borî didin; nav û deng vedidin. Hin ji wan wekî teniya bi don in; li eniya çaresnûsa mirovahiyê dikevin. Hin ji wan navê xwe bi tîpên zêrîn li newqa rûpelên dîrokê dinivîsin; nemir dibin. Û hin ji wan jî bêdeng ji qada jiyanê vedikişin û diçin; ne navê wan di-

mîne û ne ji bêhn û beyta wan.

Wekî encam, zayîn, rastîniyeke xwezayî ye. Mirin jî. . . Hin tişt hene bi zayînê re dimirin. Û hin tişt jî hene di mirinê de dijîn. Bi awayekî din, hin heyîn mirî dizên an bi zayînê re dimirin. Û hin heyîn jî di mirinê de dizên û bi mirinê re dijîn. Mirov ne dikare her car zayînê wekî destpêka jiyanê bibîne û ne jî mirinê wekî bidawîbûna jiyanê. Ango ne zayîn her tim nişana hebûnê ye û ne jî mirin nişana tunebûnê. Wekî hemû dijber û nakoki-yên xwezayî, car caran ling dibin serî û car caran jî serî dibin ling. Zayîn û mirin jî wisa ne. Gelek caran cih diguherin. Geh zayîn dibe mirineke guherbar, kurt û demdemî. Geh jî mirin dibe zayîneke dûdirêj, mayînde û bêdawî.

FERHENG

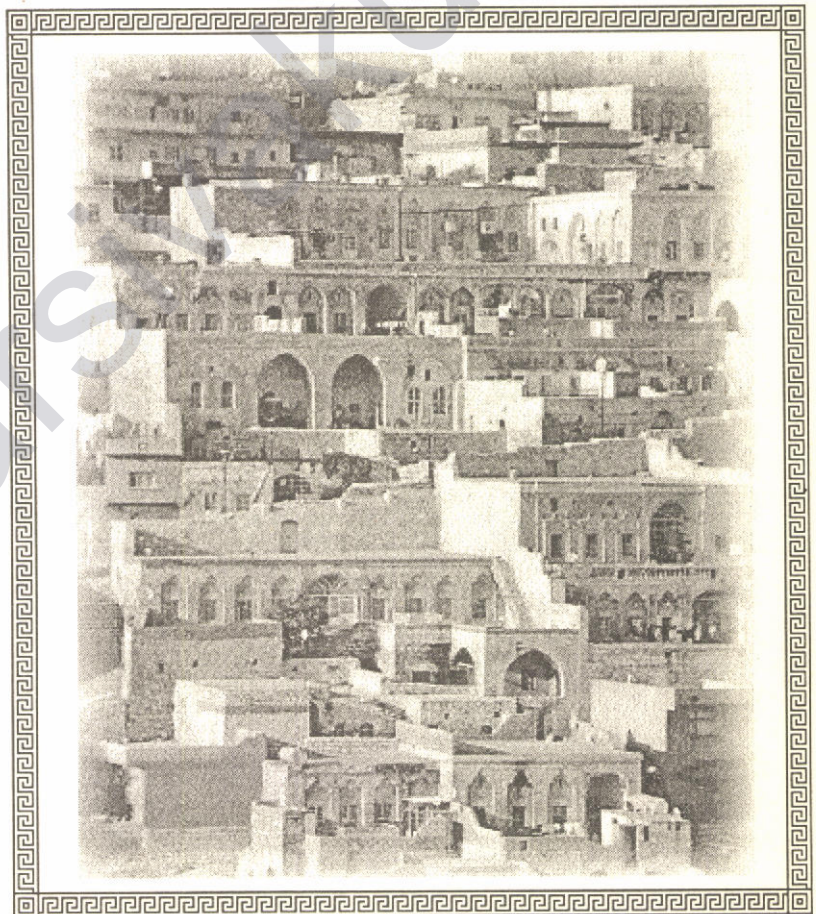
rêbaz	: kural, kaide
ravekirin	: izah etmek
xweza	: doğa
ango	: yani
wate	: nalam, mana
heyber	: varlık(canlı.cansız)
bizav	: davranış
vebizav	: tepki, reaksiyon
hilfirîşkîn	: tepki gösterme
dil	: esir
giyanewer	: canlı varlık
nakokî	: çelişki
dijayetî	: karışıklık
raman	: düşünce
têgih	: terim
rêman	: kavram
soxî	: son, sonunda, sonuçta
guherbar	: değişken
demdemî	: geçici
mayînde	: kalıcı

BATIRSOK XALÊ ÎSO

Ez ê îro qala gundê me ji we re bikim, ango qala hinek taybetmendiyên gundê me. Gundê me gundekî Nisêbinê ye, Nisêbin ji weke hûn dizanin navçeya Mêrdînê ye. Navê gundê me Bîrguriya ye." Bîrguriya" navekî hevedûdanî ye. Ango ji du navan pêk hatiye. "Bîr" û "guri" "Bîr" weke hûn dizanin, ew cihê kûr ku mirov ji bo avê dikolin e. Tişteki din mîna bîrê heye, ew jî "çal" e. Lê di navbera bîr û çalê de cudatiyeke girîng heye. Di binê bîrê de avzêmk heye, av hertim dize. Lowma ava bîrê tu carî kêmbabe. Hûn çî qasî avê jê derxînin, ew jî hewqasî zêde dibe. Heçî çal e, ne wisa ye. Çal jî mîna bîrê ji aliyê mirovan dihê kolanê lê avzêmk di binê wê de nîne. Bin û hundirê çalê çimento kiriye. Di demsala biharê de, dema baran pir barî; ji ava baranê çalê tije dikin û di demsalên havînî û payîzî de, heta ku xelas bibe bi dêwlê* avê jê dikşînin. Peyva "guri" jî nexweşiyêke sewb yê çermê ye.

Li hawîrdora gundê me, di-

BERLÛL ZELAL

hê gotin û bawerkirin ku kesên gurî bûyî, ava vê bîrê û hinek axa ji devê vê bîrê tevlihev bikin û laşê xwe bi vê tevliheviyê bişon (ango qerêjî bikin) dê ji vê nexweşiyê xelas bibin. Lowma navê gundê me kirine “Bîra guriyan” û ev her du peyv peyke hevêdûdanî pêk anîne, diruvê “Bîrguriya” girtine.

Gundê me ji alî netew û olan pir dewlemend e (bû). Kurd, Ereb, Suryan, Misilman, Êzîdî li vî gundê piçûk dijin (dijiyân). Lê mixabin ji ber gelek sedeman, a niha li vî gundê nîmûneya Mezopotamyayê tenê maleke Êzîdî, du malên Suryan û bi qasî bîst malên Misilman mane. Zarokên vî gundî dewlemendê roşanan in. Di salekê de şeş cara roşanê dîkin. Roşan jî dîlana zarokan e.

Gundê me li pişt çiyayê Bago-kê, li ser deşta Nisêbînê ye. Riya navdar û dîrokî ya hevrişim (ipek yolu) di nav zeviyên gundê me de derbas dibe. Li gundê me; genim, ce, nîsk, zebeş, petîx têne çandin. Zeviyên gundê me berteng lê pir dirêj in. Ango firehiya wan pir hindik e lê dirêjîya wan pir e. Ji seriyekî zeviyê mirov nikare seriyê din bibîne.

Li gundê me mirovekî me kal lê pir jêhatî, pir bikêr, pir comerd hebû. Navê wî Îsa bû, lê weke ku hûn jî dizanin bi Kurmancî Îso bû. Xalê Îso Suryan bû. Ew qasî za-

na û jêhatî bû, zebeşên werzê wî ji yê herkesî xweştir bûn. Pir guh dida werzê xwe, ji giyayên biyan paqij dikir. dora pinan di xepirand.

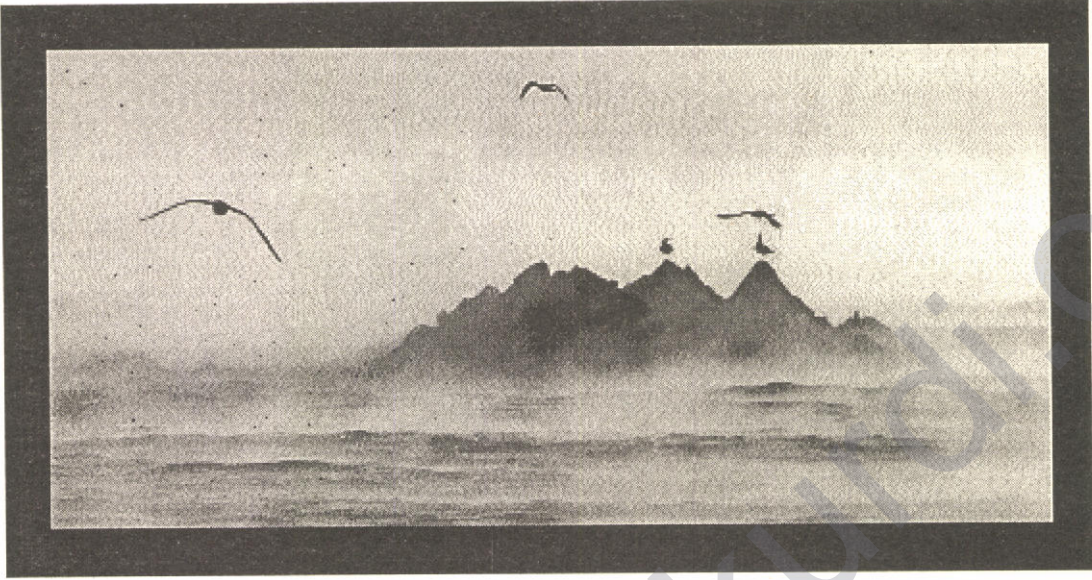
Em zarok jî ligel ku zebeş û petîxên herkesî hebûn, me pir hez ji diziya werzan dikir. Zebeş û petîxên diziyê pir şêrîn bûn, nexasim yê Xalê Îso ji hingiv jî şêrîntir bûn. Lê mixabin Xalê Îso şev û roj ji nav wêz dernediket û dema em didîtin, hezar çêrî li me dikir û dida pey me. Ji bo ku ker, golik, çûk, teyr û tilûr nekevîne nav wêz û acur, zebeş û petîxan nexwin; herkesî ji dar û cilan batirsok di nav werzên xwe de çêdikirin. Lê batirsokên Xalê Îso pir bûn û nola yê rasteqîn bûn. Cilên xwe yê kevn di vî karî de bi kar dianîn. Dema şivqe, cakêt û şalên xwe li van batirsokan dikirin; ji dûr ve te dikaribû sond bixware ku ew Xalê Îso ye.

Rojekê me kir ku em têkevine nav werzê wî. Me nihêrt ku Xalê Îso di nav wêz zîq rawestiya ye û şivqa xwe xwehr kiriye. Me hewl da xwe ku bilez em biçîne wî seriyê wêz da ku me nebîne. Di wê Germa havînê de, bi lez û bez me xwe gihande seriyê din lê em çî bibînin; Xalê Îso şivqe di serê wî de xwehr e û zîq rawestiya bû. Me dîsa liv da xwe û em çûne aliyê din lê mixabin Xalê Îso berî me hatibû wê

derê jî. Em pir westiyabûn û pir tî bûbûn. Hevalekî me tavilê hêrs bû û weha got: “Yaho me çend Xalê Îso hene li vî gundî? Ma ew difire, çawa berî me dihê vê derê, ba bi xwedê ez bê zebeş naçim” û noqî nav zebeş û petîxên xweş bû. Wê rojê em bi Xalê Îso hisiyabûn. Êdî em bi ser sêra wî vebûbûn. Heta ku rojêke çiqçîqa Germa havînê ku Xalê Îso xwe di nivê wêz de, di şûna ku tekerê traktorê kûr kiribû, bûbû cok de xwe veşartibû û bi qemçika me girt. Em bi ser sêra wî ve bûbûn lê mixabin ew jî bi ser sêra me vebûbû.

Piştê em mezin bûn, Xalê Îso tevî malbata xwe koçî Germenîstanê bû. Pir tê de neçû, agahiya ku çûbû ser dilovaniya xwe gihîste me. Xalê Îso hînê he-wa û xwarina welatê xwe yê qedîm bû. Li bajarên sar û biyan hewya wî nedihat. Giya ji axê hatibû hilkirin, masî ji avê hatibû derxistin; êdî pêkana jiyane jê re nemabû. Cihê te xweş be Xalê Îso, zebeş û petîxên xwe lî me fihêl ke.

Dewl:kova
Fihêl kirin: Helal etmek
Wêz(bîstan): Bostan
Batirsok: Korkuluk
Gurî:uyuz
Avzêmk: Kaynak,pinar
Şewb: Bulaşıcı
Xepirandin: Çapalamak

SIYAH Alanlar

IŞIK KARADENİZ

Kemale erdi aşk pirim kelim ol bana-
Bütün hayatlar bir roman ederinde yazıla bilseler,
yazılmak istenselerdi. Başlayıp ve biten sayfalar ara-
sında arzalı ruhların kütesi düşük romanları ola-
caklardı. Kimse yazmadı kendi hayatını. Başka ha-
yatlara bakmaktan kendi okunuşlarını göremediler.
Beyazın körleştirici etkisi sakladı gerçekliği. Aşını-
yor imgeler bak. Kullanıla, kullanıla artık hiçbir sar-
sıntı yaratmıyorlar kimselerde. Ne der saadetin ak-
şam ezanları, ne sedabat kayıkları. Aşk kesikleri.
Hepsini dışlayan bir imge şehir kuruluyor uzaklar-
da. Bir saatin kadrana benzeyen yüzünün kaşları
arasında bir akrep ve yelkovan buluşması. Gerçeğin

imgeyi vurduğu vakit. Tasarlanmamış imgelerin
doğduğu zaman. Siyah alanların tek bir devinim-
den yola çıkarak yaptığı başlangıç genişlemekte. Fa-
kat aşınma bütün boyutlarda ve devam etmekte.

Aşınan nedir kelimelerde?. Hunharca kullanılı-
şı mı her birinin? Yoksa hedefsiz bir ok gibi kağıda
döküldüklerinden midir zayıflıkları? Kimi vuracağı-
nı bilmeyen bir oktur menzilsiz kelimeler. Bir şey-
ler eksik artık söylenilenlerde. Dokunmadan geç-
mek gibi bir eğilim barındırıyorlar. Başlangıçlar ek-
sik artık sözlerde. Söylendiklerinde hiçbir şeyi baş-
latmıyorlar. Başlamak ne korkunçtur. Hani başlar-
ken nasıl sonuçlanacağını bilemediğin başlangıçlar

diyorum. Serüven gibi, macera gibi, güvenliği olmayan, arzın merkezine yolculuk gibi, içindeki başlangıca doğru kendi arzının merkezine yapılan yolculuklar sondan başa doğru olanlar ve sonu geleceği şüpheli başlangıçlar. Kendini dayatan başlangıçlar da vardır. Hiç istemese de bulup yakalar seni. Olanaksızlardan kaçınılır hep sığ sular tercih edilir. Önemli olan devinim değil devamdır. Hayat devam ediyor. Bunun için mutluyuz. Hiçbir yenilik barındırmıyor. Önemsemiyoruz.. Bir adam aşk sözleri fısıldıyor pas tadında. Bir kadın doğuruyor aynı kötücül yazgıya bebeğini o bu çarktan geçecek hükümlü. Beyazlık yine anlamsızlığı vurgulamakta. Ağırlığı olan bir şeyleri söylemek. Yeniden başlamak, yaratmak, sarsıntı bundan olmalı bir yer sarsılıyor içimde şiddeti durağan olan her şeyi vuruyor. Ben şark-ı söyleyen seslere dokunurken daha iyi anlıyorum kendi serüvenimi. Bana çok kere yanıldım diyen sevdiğimim haklı çıkma sevinçlerini şükürler olsun göremedim hiç yüzlerinde. Bilmediğim dillerin ve dinlerin topraklarında içimde ne varsa bölüştüm diye yanımadım ben. Yanılığın herkesinki kadar. Onları itaftan çekinmedim. Söylüyorum işte yanılmışım resimlerin yakasından düşmeye hüznün aslında resmi seyreden gözlerimdeymiş. Kader yok derken yanıltmışım ben. Oysa kaderini sevmeyi bilecekmişsin. Çünkü sen kader sandığın şeyin kendi-

sinden ibaret öyküsün. Eylem ve serüvenden barındıran seyirlerde eylemciyi başlangıçtan çok sevme yanılığısı. Nice anlamlar bulanıklaştı kim bilir bu yüzden. Eylem seyrini eylemcilerinden değil başlangıcını yaratan koşullardan alırdı. Eylemci yavaşlatır, hızlandırır, dondurabilirdi. Ama asla başlayan bir şey sonuçlanmadan durmadı. Güneşsiz bir karanlıkta ne kadar yanılırsa insan o kadar yanıldım sizler gibi.

Son dersti bu yüreğimin siyah alanları büyürken öğrendim. Anlamsız beyazlıkları yok edene kadar tek bir siyah nokta olsan da büyü denildi. Büyüdüm günü doğuracak gecenin koyuluğunca siyahtım. Tek bir noktanın yalnızlığından siyah bir dairenin güvenine ulaşana dek ne çok yoruldum. Farklı ve benzerim ama menzilsiz değil benim yolum. Özlemle bulaşan bir verem dolaşır dağların göçebesi kanımda. Şimdi tek bir satır bile düşüremiyorsam kuzeyde kalan evmin hatırasını anlatan kimlik çatışmalarındadır yüreğim. Livane içinde yaşlı bir kadın ağlar hala peşim sıra. Ben buralara ırmağın en kavgacısından geldim. Söyleyin anlamı daralan imgeler, hangi toprak bağrına basar beni denizlere ulaşmadan. Bu davanın resmen işbirlikçisiyim kayıtlarda. Yanlış yer konulmuş nokta gibi giderek göze batıyor siyahlığım. Ya ben neyim bu serüvende neyin sonu kimin başlangıcı. Kemale erdi aşk pirim kalam ol bana anlatabilsem arada kalmışlığı başkalarının yaraları ile ya-

ralanmayı ben de yaşamı uğrunda ölecek kadar sevenlerden olacağım. Sadece kendi rengimin doğurgan kadın yüreğine sarılacağım. Kim bilir geri dönecekler masada yarım kalmış çaylarına ve sohbetlerine devam etmek için yılların yorgunu arkadaşlar. Buruk bir sevinç olarak kalmayacak hapis bir kadının özgürlüğe kavuşması. Sırf onlar için evimizin şu dağınıklığını toplamak bir de eskileri atarak köhnelikleri yıkarak başlamak gerek. Yüzleşmeler önce kendimize göz atarak kendimizi okuyarak. Belki ilk defa. Kalbimizin aynasında itişip kakışanlar koşturup duranlar alçalanlar görek hala sorulması gereken bir soru olduğumuzun farkında olmak.

Sadece sözler kırar kuşatmaların yalnızlığını. Vurucu ve iyileştirici sözler. Bunu eski çağın ozanları da biliyorlardı. Gecelerin feracesine sarılıp sözün ışığı ile oynaşırlardı. Bundan olacak şairlerin divanlarında sözlerin perdesi aralanırken birlikte anıldı hep kılıç ve ışık. Her mumun yanında bir bıçak saklanır. Fital bozuldukça bıçakla düzeltilir. Titreşmeden saçsın diye ışığını her kesilişinde yeni bir baş çıkarır mum. Bu başlangıç başının altında başka başlar olanlar içindir. Ve Mem ile Zin kahrın karanlığında mum ile dertleşir. Tek doğrum bu olmalı kendi rengime sarılmalyım hala. Giderek büyür siyah çember, bir dünya olana dek. Ve dudaklarımda kekremsi özgürlük tadı. Başım ise her zaman kılıç arttığı.

EMEK CEPHESİNDE DOST BİR YÜREK DURDU...!

GÖKYÜZENDE BİR yıldız söndü...

AZAD SİRİN

**İyi bir yaşamacı. Adaletten çok DOSTLUĞA dikkat gösterir.
Eksiksiz bir toplumun doruk noktası
DOSTLUKTUR...**

Yukarıdaki sözler dostluğun, insan toplumu içindeki önemini ifade etmektedir. Yaşadığımız coğrafya acılarla doludur. Acının her rengini tattık. Ama bir rengi vardır ki ölünceye kadar unutmak mümkün olmuyor. Bu, çocukluk anlarında yaşadığın dostluklardır, öğrencilik yıllarında yaşadığın dostluklar, gurbet arkadaşlıkları, mahpus arkadaşlıkları, askerlik arkadaşlıkları,

duygusal farklı cinslerin arkadaşlıkları. Bunların hepsinin ötesinde Bir Halkın Ulusal Demokratik taleplerin alınması mücadelesinde doğan yoldaşça, hevalca dostluklar, bunların beraber, emek Barış ve Demokrasi cephesindeki dostlukların değeri çok büyüktür. Bu mücadele dostluğunda, bir kayıp insan üzerinde büyük etki bırakmaktadır. Gençliğimizde yakından ta-

nıduğumuz öğrencilik yıllarımızda, şimdi hala olmayan büyük devrimci şahsiyetler vardı. Onları unutmak mümkün değil. Onlar anılınca yürekten derin bir ah çekmemek mümkün mü. Onların güzelliği, yiğitliği ve uzun bir yaşamı Halkın özgürlüğü için feda etmeleri, bir kahramanlık. Halk tarihimizde bilge insanın sürekliliği hatırlatığı, şehitlere bağlı olun. Onların mücadelesine layık bir yaşam yaşayın, dostluğun yaşamda açımından hassasiyeti büyüktür. Bilge insanın yine güzel bir sözü vardır. Derki kimki dostuna ve yoldaşına yanlış yaparsa, annesini ve eşini satmak kadar kötüdür.

Mücadelede dostluğu karşı ciddiyete dikkat çekendir. Doştlarımıza saygımız, sevgimiz, derindir. Beni bu satırları yazmaya iten, emek mücadelesinde, Urfa'da tanıştığımız 28.06.2004 tarihinde kayıp ettiğimiz ESM Şube Başkanı, rahmetli arkadaşımız Mehmet Ateş oldu. Uzun yıllar, kamu emekçilerinin, grevli, toplu sözleşmeli, halk mücadelesinde. Kamu çalışanlarının bölgede insan hakları ihlallerinde karşı çıkarak mücadelesini Barış ve Demokrasi mücadelesiyle birleştirmektir. Ülkemizde yurtsever emekçi şahsiyetler böylesine bir misyonu, eksiklikleriyle olsa dahi üstlenmiş-

lerdi. Bu mücadelede, hayatını kayıp edenler, açığa alınanlar, sürgün olanlar, tutuklamalar yaşamıştı.

Bizde Batmanda, 1999 yılında 40 yakın arkadaş özellikle, iç anadolu, Karadeniz, Marmara bölgelerine sürgün olmuştuk. Kayseriden Şanlı Urfaya gelmişim. O dönem enerji Yapı Yol - Sen Sendikası genel merkez yöneticisi Celalettin birtane arkadaşımızda İğdır'dan Urfaya atamayı yapmıştı. Akşamları misafirhanede beraber kalırdık. Celalettin'in, beni Şanlı Urfa Enerji Yapı yol-sen sendikasına davetinde sayın Mehmet Ateş de şube başkanıydı.

O gün tanışmıştık, Mehmet arkadaş 50 yaşlarındaydı. Ailevi sorumluluklarında büyüktü ama o kamu emekçilerinin 14 yıllık mücadele maratonunda ön saflarda yerini aldı. Kendisiyle, Malatyada gerçekleştirilen sürgünleri protesto mitingine, yine defalarca, Ankara mitinglerine gittik.

Özellikle onu alıp beraber haley çekerdik. O yaşamda morali heyecanı ve umudu diri bir dosttu. Genç arkadaşlarla bazen birbirine şakalaşırdılar. Ama onun güzel yanı mücadeleyi gençlerle omuz omuza koşturmasıydı. Yine Urfa'da kendisiyle şakalaştıkları değerli dost öğretmen İbrahim Körek, etkinliklerde İbrahim Kü-

rek burda Mehmet Ateş nerde diye takılırdı. Mehmet Ateş bakarsın gelir Mehmet Ateş burda İbrahim Körek nerde diye şakalaşırdılar. Mehmet Ateş doğal yapısıyla, dürüstlüğüyle, iş kolunda saygınlık güven kazanmış bir arkadaştı.

Yaşamda insanı yücelten insanın toplumsal düşünce özlemine sahip olmasıdır. Toplumsal Barış ve Özgürlükler için mücadele etmesidir. Mehmet arkadaşımızda tanıştığımız mücadele sürecinin bir dostu olarak fiziki olarak aramızdan kopuşu bizi üzmüştür. Urfa, Kamu emekçileri mücadelesi ve ülke genelindeki emek mücadelesini ve ülke genelindeki emek mücadelesini yaşatanlar bu ve benzer arkadaşlarımızı mücadelelerinde anıp yaşatacaklardır. Arkadaşımızın hayatını kaybettiğini gazetede öğrendim. Uzaklarda olsam dahi ailesinin ve dostlarının acısını paylaşıyor, kendisine Allahtan rahmet ailesine ve dostlarına baş sağlığı diliyorum.

Gel kardeşim, gel beri
Hey kurt hey kuş hey börtü
böcek
Ah gidenler gelirmi geri
Açarmı bu gün dört bahardır
kanayan çiçek
Demek
Daha bizim yaşamızda
İnsanlar ölecek
E.Gökçe.

Kandili Zarkun

"Öz istediniz ben de anlatacağım:
o halde kandili yakın"...

Her dağın bir kiblesi vardır
size anlatacağım
zagros zirvesine bakan Huvava
uzun bakır sakalı ve rüzgar
saçlarını kandil'in
ateşiyle yakarken çok
düşünmemişti

Kanlı uçurumlardan geçtik
yılanlara dolandık
zagros zirvesine yürürken huvava
özgürlük düşlerimizi
gündüzlerle taşıdık harran
ovası'na
dicle'nin sularında yıkadık
kanayan yaramızı ve
bir kez daha koyulduk yola

Her dağın hükmü çocukları
kadar mış
size anlatacağım
cizira botan'da kandil yanarken
ipeği kesen kılıcın gücünü gördük
mushafe reş
cesur yezdinger'in kara ellerinde
koca dağlar gibi yıkıldı
yanan sular da
son kez parlayan kadim
şehrin som ışıkları
gözyaşlarını siliyordu

Her dağın ihaneti
kutsallığıdır
size anlatacağım
nemrud efradiyla kendi dağında
yeyüzünü kızıla boyarken
kahkahalarla
anzilha gülün ateşinde
ibrahim ateşin
suyunda yanıyordu

Her dağ gücünü kendinden
almış
zagrosların
kandilini yakarken kadim
tarihin yaşlı bilgesi
endiku tutsak yüreğinde ihanetin
kılıcını bilemekte
düşlerinde krallığın tacı
dağın mahremini yağmalamakta

Her dağın kanı zirvesinceymiş
size anlatacağım
kanın beyazıyla lekelenmiş kızıl
kanlar henüz uçurumlardan
silinmemişken
kutsal ve ihaneti gördük
isa'yi çarınha geren öpücük tü
öptük
ihaneti tattık
bir kuşun kanadında geçtik
gökkuşağından
kutsalı yaşadık
gördük ki
her madalyon iki yüzlüymiş

Her dağın külü ateşinceymiş
size anlatacağım
kutsalın ülkesinde
ihanetin külleri yağarken
kendi küllerinden doğan
anka pervane misali
kandilin ateşinde yanmaya
uçuyordu
anladık ki huvava güneşi
görmeyecekti zirvesi
olmasaydı dağın
o halde zirvesinde güneşi
gördüğümüz dağın mahreminde
yakın kandili
yakın vicdanın ve
aklin tarihinde ne varsa
havanın toprağın ateşin
ve suyun aşkına

Ahmet Demiroğlu
2004, Karşıyaka-İzmir

Emekçiler Yazıyor

AMAÇ:

Dergi ile okuyucuları arasındaki maddi ve manevi bağı güçlendirme. Dergi ile çok yönlü bağın gelişimi sağlama ve arkadaş yapısını düşünsel üretime sevk etme.

YARIŞMA KONULARI

Araştırma/İnceleme, Makale, Şiir ve Öykü dallarında yapılacaktır. (Konular hem teorik hem de güncel olabilir.)

KATILMA KOŞULLARI:

- Yarışmaya tüm emekçiler katılabilir. Yarışma ürünleri Kürtçe veya Türkçe olabilir. Bir kişi yarışma dallarından ancak birine katılabilir. Ürünlerin daha önce herhangi bir yayın organında yayınlanmış olması gerekir. Bütün dalların ana teması emek ve emekçilerdir. Araştırma/İnceleme ve şiirde sayfa sınırlaması yoktur, makale en fazla 4, öykü ise en fazla 10 sayfa olmalıdır. Değerlendirme Yöntemi: Her dalda uzman kişilerden oluşacak 5'er kişilik jüri, yarışmaya katılan eserleri değerlendirerek, ödüle layık görülen eserleri seçecektir.

ÖDÜLLER

- Her dalda ilk üç giren eserler sürpriz ödüllerle ödüllendirilecek. Ayrıca her dalda bir esere de mansiyon ödülü verilecektir. Ödüller, düzenlenecek bir törenle sahiplerine ulaştırılacaktır. Bütün dallarda ödül almaya hak kazanan ürünler bir broşür olarak yayınlanacaktır. Ayrıca gerekli görülen yazılara da dergide yer verilecektir.

ZAMAN

- Yarışma süresi 15-10 2004 başlangıç 15 12 2004 bitiş olmak üzere 2 aylık süreyi kapsayacaktır. Ödül töreni değerlendirmeden sonra jüri tarafından belirlenecektir. Belirlenen tarihler arasında gelen ürünler değerlendirmeye alınacak, bu tarihleri geçen ürünler değerlendirmeye alınmayacaktır. Yazımsal ürünler aşağıda belirtilen adreslere ulaştırılmalıdır.

Emekçiler Yarışıyor

● Posta: Atatürk Bulvarı Ünlü İş Merkezi B-Blok No:74 Unkapanı/İSTANBUL

● Tel: 0212 6212238 (faks numaramızda aynıdır.)

● E-Mail: emekinsan@yahoo.com emegingokkusagi@yahoo.com

Not: Dergi olarak tüm arkadaşlardan e-mail adreslerinin tercih edilmesini istiyoruz.

Veysi Sızlanan

1959 Silvan doğumlu olan Veysi Sızlanan, 1982'de Dicle Üniversitesi Hastanesi'nde hasta bakıcısı olarak işe girdi. Sendikal faaliyetlerde aktif olarak yer aldı. 13 Ekim 1994 günü saat 18,00 arasında sendikadan eve giderken, evinin önünde silahlı üç kişinin saldırısına uğradı. Aldığı çok sayıda kurşun yarası sonucu, hastaneye götürülürken yolda şehit düştü.

ANŞ. EMERKÇİLERİ
MÜCADELESİNDE YAŞAYACAK

**KESK 2. Kadın kurultayı'nda
buluşalım...**

**KADINLAR ÖZ
YASAM ÖZGÜ**